

**Om jag hade en grav
att gå till skulle jag
tända ett ljus**

Sidan 12

**Nu finns två
åsiktslistor inför
kyrkomötesvalet**

Sidan 6

**Nära gränserna
blir livet ännu
mer värdefullt**

Sidan 10

LIVET FÖRÄNDRADE HENNES TRO

Sidan 2

LEDAREN: En fastighet är mer
än kvadratmetrar Sidan 5

INKAST: När jag tog strid för min
dotters människovärde Sidan 3

Curt Westman tog vägen
genom Bibeln Sidan 20

Studerar teologi i Åbo. **Bor i** Larsmo. **Familj:** maken Mikael och barnen Mathilda, som dog som femåring, Wilma, Ella och Otto, samt svärsonen Joel. **Har sjungit** i Mrs Bighill Singers.

.....

När Anna-Pia Svarvar fick ett barn med ett handikapp förändrades precis allt, också hennes åsikter. Idag studerar hon teologi med målet att bli präst.

TEXT OCH FOTO: **SOFIA TORVALDS**

Mintro har alltid varit självklar, ändå tvivlar jag varje vecka, säger Anna-Pia Svarvar.

Vi sitter på ett café vid åstranden i Åbo, Anna-Pia Svarvars studiestad. Varje vecka pendlar hon från hemmet i Larsmo till Åbo, där hon två nätter i veckan delar lägenhet med sin äldsta dotter Wilma, som också börjat studera i Åbo i höst.

Hon är tandskötare, och hon trodde alltid att när hon studerar vidare så ska studierna handla om munhälsa. Men nu studerar hon teologi.

– När min brorsdotter blev konfirmerad för några år sedan slog det mig: jag ska bli diakon.

Men eftersom hon inte är student var det inte alldeles lätt att komma in på socionomutbildningen. På uppmaning av en vän sökte hon också till teologiska fakulteten, och där kom hon in.

– Jag är fortfarande lite i chock – jag hade aldrig tänkt studera teologi, och jag hade aldrig trott att jag skulle kunna tänka mig att bli präst. Men nu

vet jag att jag kommer att välja prästinriktningen. Jag har fått så mycket bekräftelse från så många håll, människor som sagt: Absolut, det där kommer att bli jättebra.

Mathilda förändrade allt

Anna-Pia Svarvar började i söndagsskola som fyra-åring och sedan dess har hon varit med i olika församlingssammanhang. Innan hon fick barn var hon och maken Mikael intensivt aktiva med att leda lovsång, främst i Missionskyrkan.

– Vi blev också väldigt trötta. Det finns en viss liturgi också i frikyrkor, fast den ser annorlunda ut än i den lutherska. Det var skönt att just då flytta till Sverige och få lite avstånd. Där någonstans tror jag att min tro förändrades.

Tidigare, säger hon, var hon väldigt svartvit. Hon var mot kvinnliga präster. Det var absolut fel att skilja sig. Homosexualitet var ett stort nejnej.

– När vi bodde i Sverige träffade jag för första gången personer som tillhörde en sexuell minoritet och märkte att de var alldeles normala.

»Nu måste himlen finnas, på riktigt.«

Men det mest omvälvande var att deras första barn, dottern Mathilda, föddes. Förlossningen var svår, och när Anna-Pia Svarvar vaknade upp efter att ha legat nedsövd fick hon veta att Mathilda levde men hade fått en cp-skada.

– Att få ett barn med ett svårt handikapp ändrade på precis allt. När man går igenom något sådant förändras ens förhållningssätt, hur man tänker.

Hon insåg att det enda som var viktigt var att Mathilda fanns.

– Det var aldrig ett problem att hon hade ett handikapp. När hon dog som femåring tappade vi vår identitet, för vi hade varit handikappföräldrar. Sen var vi bara vanliga föräldrar till våra två barn. Det var jättekonstigt.

JAG BLEV ÖD

Anna-Pia
Svarvar bor
delvis i Åbo,
där hon stu-
derar teologi.

MJUKARE

Var du arg på Gud för att Mathilda dog?

– Nej, det var jag inte. Men jag har många gånger tänkt att skulle jag inte haft Gud, så ... Vi kände att vi klarar det för att det fanns något att luta sig mot. När hon dog tänkte vi: Nu måste himlen finnas, på riktigt. Nu måste den finnas. Det kan inte finnas ett sådant alternativ att vi inte ser Mathilda igen.

Hon hoppas att livet med Mathilda gjorde henne mer ödmjuk, mindre benägen att gnälla över småsaker. Mathilda föddes i Sverige och familjen bodde där i fem år. När Anna-Pia Svarvar återvände till Finland var hon förändrad på många olika sätt. Också hennes åsikter hade förändrats. Varför skulle man inte få skilja sig om båda parterna i ett förhållande är djupt olyckliga? Varför skulle man inte kunna vara homosexuell och troende?

Just nu är hon inne i en livsfas där hon efter många år av att ha ägnat sig intensivt åt sina barn tar tid för sig själv.

– Det har jag haft svårt för. Jag har frågat mig

om jag kan satsa tid på att vara i Åbo när vi fortfarande har en fjortonåring hemma. Men jag kan ju inte tänka så. Och barnen säger också: Klart du ska studera!

Har du känt ett prästkall?

– Det är en väldigt intressant fråga. I de sammanhang där vi rörde oss när vi var unga handlade åtta av tio predikningar om kallelse. "Du ska hitta ditt kall och det är viktigt, kanske ska du bli missionär eller evangelist." Det var så viktigt att vara absolut på rätt väg, precis där Gud sa att du skulle vara. Jag blev lite allergisk mot att vara kallad.

Hon tror att Gud överlämnar vissa beslut till oss själva. Måste hon se ett ljussken från himlen för att känna att hon, i andras ögon, är tillräckligt bra för att få bli präst?

– Jag bär på en längtan. Jag tänker att om jag är på helt fel väg får Gud visa att jag inte ska gå vidare.

INKAST

MONICA
VIKSTRÖM-JOKELA

När jag slogs

MITTFÖRSTA INKAST för flera år sedan hette "När jag slogs i bussen" och väckte en del respons. Det handlade om hur jag en gång gav en örfil åt en karl som hånade min treåring för att han talade svenska i bussen. I efterhand kunde jag konstatera att jag inte alls upplevde mig som en försvarare av de små, utan mest bara som någon som hade befast en negativ spiral.

Nå, nu gjorde jag det igen.

Vår 16-åriga dotter har diagnosen lindrig utvecklingsstörning. Några gånger per år åker hon och jag till ett spa i Sjundeå. Vi simmar, äter köttbullar, bor på hotell och njuter.

För några veckor sen satt vi där igen i hotellets matsal och njöt av köttbullarna. Min dotter hade dragit upp sitt knä på stolen, för på grund av en medfödd skada är det bekvämast så. När ett äldre par gick förbi vårt bord sneglade kvinnan på min dotter och kungjorde med hög röst: "Onpa tytöllä pöytätavat!" (Vilket bordsskick den flickan har!). Sen fortsatte hon och hennes man till restaurangens kassa.

»Jag ska inte återge allt jag då svarade med kraft.«

JAG RESTE MIG och följde efter dem. Spände blicken i henne och berättade att min dotter har sin egen utveckling och att det känns förfärligt att höra någon säga så där. Hon svarade: "Hur skulle jag kunna veta det? Hon har ju inte en skylt i pannan där det står utvecklingsstörd."

Jag varken kan eller ska återge allt jag då svarade med kraft, men faktum är att hon till slut bad om ursäkt. Jag accepterade ursäkten och stolpade snyftande tillbaka till vårt bord.

I ögonvrån såg jag hur servitören som hade bevittnat scenen gick fram till en kollega och viskade i hennes öra. Ett ögonblick senare stod hon vid min sida och sa: "Vi beklagar verkligen det som hände. Jag har själv ett barn med specialbehov. Tio år av såna där kommentarer!"

Det betydde oerhört mycket för mig att hon kom fram till mig, att hon sa det hon sa. När vi senare betalade vår nota var hennes avskedsord: "Men har du märkt att de där kommentarerna kommer allt mera sällan? Vi går åt rätt håll!"

Det är den kommentaren jag vill dröja vid idag, och inte vältra mig i en analys av aggressivitet. "Vi går åt rätt håll." Jag växte upp i tron att samhällets och världens utveckling går framåt. Idag är det som om utvecklingen följer en nedåtgående spiral. Som om människor blir värda allt mindre.

Vi FÅR INTE acceptera nedmonteringen av människovärdet. Vår KALLELSE är att vrida utvecklingens spiraler uppåt. Kanske vi inte ska skälla ut den som beter sig fullt, men vår uppgift på liv och död är att se till att ingen vill hänga skyltar på andras pannor. Europa har varit där. Dit får vi för Guds skull inte återvända!

Skribenten är redaktör, författare och regissör.

Fastighetskonflikt väcker känslor i Borgå

– Det är svårt att få gehör för domkyrkoförsamlingens önskemål, säger domprosten Mats Lindgård. Han är besviken över att saneringen av församlingshemmets vattenrör kopplas ihop med samfällighetens framtida fastighetsstrategi.

TEXT: EMELIE WIKBLAD, SOFIA TORVALDS

När en nödvändig sanering av vattenrören i Svenska församlingshemmet bordlades av gemensamma fullmäktige reagerade **Mats Lindgård** med att anhålla om att bli befriad från uppgiften som ordförande för gemensamma kyrkorådet.

– Jag upplever inte att det finns förutsättningar för mig som representant för minoritetsförsamlingen att leda fastighetsstrategiarbetet, säger han.

I somras fick Svenska församlingshemmet i Borgå en vattenläcka, och därför stängdes varmvattnet i huset av. Det här har inneburit att Borgå svenska domkyrkoförsamling de senaste månaderna varit begränsade i sin verksamhet; till exempel har all form av matservering varit svår att ordna.

– Vi har hankat oss fram några månader. Nu hade jag trott att vi skulle få det åtgärdat och komma tillbaka till det normala, säger domprosten Mats Lindgård.

Ber om att bli befriad som ordförande

Vid sammanträdet för några veckor sedan hade gemensamma kyrkofullmäktige i Borgå på sitt bord ett ärende om att bevilja medel för att utföra en sanering av vattenrörssystemen i Svenska församlingshemmet. Fullmäktige beslöt att bordlägga ärendet. Det här trots att fastighetsdirektionen och gemensamma kyrkorådet föreslagit att medel skulle beviljas för omedelbar sanering.

– Jag är ju optimist i grunden. Jag tycker att det har varit bra diskussionsklimat tillsammans med den finska gruppen under hela det här året. Därför trodde jag att det här skulle godkännas, säger Lindgård.

När det inte hände valde han att skicka en anhållan till Helsingfors domkapitel, där han ber om att så snart som möjligt bli befriad från uppgiften som ordförande för gemensamma kyrkorådet.

I november 2017 kom församlingsrådet i Borgå svenska domkyrkoförsamling med ett utlåtande där man bedömde att beslutsfattandet i samfälligheten i Borgå under en lång tid har varit diskriminerande i förhållande till den svenska församlingen, i ärenden som berör församlingarnas fastigheter.

I sin anhållan hänvisar Lindgård till det här utlåtandet och konstaterar att det här var ännu ett ”i raden av många beslut som konsekvent har låtit bli att uppmärksamma de fastighets-

önskemål som varit viktiga för Borgå svenska domkyrkoförsamling”.

Upplever du att det här handlar om en ”språkstrid”, som det har kallats?

– I alla andra frågor i samfälligheten upplever jag att vi har ett riktigt bra samarbete över språkgränsen. Men just när det gäller fastigheter har det av någon orsak varit väldigt låst väldigt länge och svårt att få gehör för domkyrkoförsamlingens önskemål.

Det verkar finnas en ovilja att renovera ett utrymme som kanske senare rivs upp, ifall samfälligheten i framtiden beslutar att bygga om utrymmena på Runebergsgatan.

– Jag är redo att diskutera utrymmesfrågor förutsättningslöst, säger Lindgård.

Gällande samfällighetens fastighetsstrategi har han två önskemål: för det första att domkyrkoförsamlingen får ändamålsenliga, egna utrymmen att verka i, oberoende av i vilket hus de utrymmena finns, och för det andra att lösningen ska kosta samfälligheten mindre än vad fastigheterna kostar dem idag.

– Om det inte blir billigare är det ingen idé, säger Lindgård.

Men han vill tydligt skilja mellan fastighetsstrategin och renoveringen av vattenrören i Svenska församlingshemmet. Orsaken är att fastighetsstrategin fortfarande är på skissplanet, medan församlingen behöver fungerande utrymmen nu.

– Jag tror att det inte blivit klart för alla i gemensamma kyrkofullmäktige att vi fortfarande har det mesta av vår verksamhet kvar i Svenska församlingshemmet, trots att vi saknar varmvatten. Det är en verklig olägenhet. Därför måste församlingshemmet åtgärdas nu, oavsett vilka åtgärder den kommande fast-

ighetsstrategin för med sig i framtiden, säger han.

Vill arbeta för båda grupperna

Den finska församlingens kyrkoherde **Pontus Salmi** vill inte i offentligheten ta ställning till den konkreta frågan, det vill säga om rören i Svenska församlingshemmet på Runebergsgatan borde saneras genast, eller inte.

– Min strävan är att på alla sätt arbeta för att bägge språkgrupperna får utrymmen som lämpas sig för deras verksamhet, och som dessutom är trygga, exempelvis vad inomhusluften beträffar.

»Just när det gäller fastigheter har det av någon orsak varit väldigt låst väldigt länge och svårt att få gehör för domkyrkoförsamlingens önskemål.«

Han poängterar också att han är medveten om att det är viktigt att de svenskspråkiga får ett utrymme som är deras ”eget”, ett ställe där de i alla lägen får använda sitt modersmål.

Ordförandeskapet i kyrkorådet vill han inte ta ställning till förrän han får en fråga från Helsingfors stifts domkapitel om huruvida han är villig att ta över ordförandeklubban.

– Om domkapitlet ber mig ta över ordförandeskapet kommer jag på alla sätt att jobba för hela samfällighetens behov, det vill säga jämlikt för både den finsk- och svenskspråkiga församlingen, säger han.

Mats Lindgård håller tal i det finska församlingshemmet i samband med Bo-Göran Åstrands biskopsinstallation. En av många tillställningar domkyrkoförsamlingen varit tvungen att hålla där under tiden det svenska församlingshemmet inte är funktionsdugligt. FOTO: NICKLAS STORBJÖRK

Varmvatten-rören läcker i det svenska församlings-hemmet.
FOTO: BORGÅ DOMKYRKO-FÖRSAMLING

LEDARE

**NICKLAS
STORBJÖRK**

Inflammerat kyrkklimat

SOM DET FRAMGÅR i artikeln här intill är klimatet mellan språkgrupperna på kyrkligt håll i Borgå inflammerat för tillfället. Bakgrunden är de läckande rören i det svenska församlingshemmet. Det verkade redan klapat och klart att rören skulle fixas – tills den finskspråkiga majoriteten i gemensamma kyrkofullmäktige plötsligt kom på andra tankar och valde att bordlägga ärendet.

Å ena sidan kunde man kanske ha viss förståelse för agerandet. En av den evangelisk-lutherska kyrkans större utmaningar idag är den totalt sett överstora fastighetsmassa man sitter på, en fastighetsmassa som på sikt – i takt med minskande skatteintäkter – kommer att bli omöjlig att underhålla och upprätthålla.

Å andra sidan. En fastighet är mer än pragmatik och kvadratmetrar på ett papper. En fastighet, dessutom med långa anor, vilket är fallet i Borgå, är för väldigt många förknippad med väldigt mycket känslor. Då blir det extra laddat. Det här borde den finskspråkiga majoriteten förstå, också mot bakgrund av att detta inte är den första fastighetskonflikten i Borgå. Agerar man fel kan processen riva upp sår som tar lång tid att läka.

»En fastighet är mer än pragmatik och kvadratmetrar på ett papper.«

SÅREN NÄR EN minoritet upplever sig överkörd av en majoritet kan gå djupt. Om de finskspråkiga i gemensamma kyrkofullmäktige i Borgå tvivlar på det är de välkomna till Jakobstad på studiebesök. Här tvingades de finskspråkiga mot sin vilja se en av sina anrika lågstadieskolor göras om till språkbadskola för snart tjugo år sedan. Också på senare år har frågan om skolfastigheter – i takt med att årskullarna blivit mindre – ständigt varit aktuell. Fastighetsdiskussionerna har skapat missnöje och rivit upp svårläkta sår.

En lärdom från Jakobstad är att oberoende av hur goda intentioner man än har så är det en grannliga utmaning för en språkmajoritet att agera på ett sådant sätt att en språkminoritet inte känner sig överkörd. Kommunikation är a och o, och i Borgå borde det framöver vara alldeles uppenbart att man inte helt plötsligt i sista instans, utan förvarning, kan göra en kovändning i en för de svenskspråkiga så känslig fråga som församlingshemets framtid.

Nicklas Storbjörk är redaktör på Kyrkpressen.

Nio kandidater från två listor kämpar om platserna för tre lekmannaombud i kyrkans riksdag, kyrkomötet. FOTO: AARNE ORMIO/KYRKANS BIBLBANK

Nu finns två åsiktslistor

De lekmän som kandiderar i kyrkomötesvalet ställer nu upp på två åsiktslistor. Att man frångår regionala listor i valet av lekmannaombud har inte skett sedan år 1986, då stiftet röstade om kvinnliga präster.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**

För några veckor sedan kom ett pressmeddelande om att en ny lista, "En kyrka för alla", samlar röster inför kyrkomötesvalet. På listan finns namn som **Patrik Hagman, Martina Harms-Aalto, Annette Kronholm-Cederberg** och **Ulla-Maj Wideroos**.

I söndags såg en annan lista, "För Kristi kyrka", dagens ljus. På den finns namn som **Göran Stenlund, Björn Wallén, Karin Saarukka** och **Mattias Gädda**.

När lekmännen röstar om platserna i kyrkomötet är det tre platser som ska fyllas. Åland har dessutom ett eget ombud. Traditionellt har lekmannaombuden valts med regionala listor. Senast en lista samlade "åsiktskandidater" var inför kyrkomötesvalet år 1986, det kyrkomöte som fattade beslut om att öppna prästämbetet också för kvinnor. Den gången fanns det tre listor: två regionala, och en med kandidater för kvinnliga präster.

I år gick listan "En kyrka för alla" taktiskt ut med att i god tid bilda en

samlingslista med kandidater från alla prosterier. **Lars-Runar Knuts**, lekmän från Åbo och tidigare kyrkomötesombud, tycker att tiden är mogen att ge upp de regionala listorna.

– Det här är fräscht och bra och absolut en utveckling i rätt riktning, säger Knuts.

Han påpekar att risken med regionala listor är att man röstar in en kandidat vars åsikter man inte alls kan stå för.

– Man bör också komma ihåg att de frågor kyrkomötet behandlar sällan är regionala. Men väljarna har en tendens att tänka lokalt och regionalt av gammal vana.

Finns det risk för ökad polarisering i och med åsiktslistorna? Så att det är svårt att vara mittenkandidat: man blir automatiskt stämplad som "liberal" eller "konservativ"?

– Det är uppenbart att det finns en risk att det går åt det hållet. En viss polarisering kommer listorna troligt-

vis att leda till. Men det kanske inte är så farligt. Grundtanken, att man har åsiktslistor, är sund, säger Knuts.

Också **Björn Vikström**, biskop emeritus och universitetslärare i teologisk etik vid Åbo Akademi, konstaterar att poängen med listval är att kandidaterna på listan står för en något så när enhetlig linje – bara på det sättet garanterar man att rösten går till en person som motsvarar röstarens position, även om den egna kandidaten inte blir invald.

– Sedan kan man diskutera vilken eller vilka frågor som är så centrala att de ska fungera som vattendelare mellan olika listor – teologiska skillinjerna eller syn på i vilken riktning kyrkan ska utvecklas, säger Vikström.

"En kyrka för alla" meddelar att listan vill företräda "den breda huvudfåran i kyrkan", men i och med att den "arbetar för en lösning som tillåter kyrkvigsel av samkönade par" kommer den antagligen att uppfattas som liberal.

Den andra listan, "För Kristi kyrka", stämplas då lätt som den mer konservativa.

Göran Stenlund, kyrkomötesombud och kandidat på listan "För Kristi kyrka", säger att det blev en överraskning för honom att "En kyrka för alla" valde att samla kandidater från hela stiftet.

– I andra stift har man länge haft listor som utgått från åsikter, men Borgå stift är ju geografiskt väldigt stort, och därför har vi av hävd haft regionala listor.

Då den första listan blev offentlig fick han många samtal av personer som bad honom ställa upp. De menade att om det ska bli något riktigt val måste det finnas två listor.

– När någon satt igång en stiftsomfattande lista gör ju valmatematiken att det inte längre är någon idé att sätta upp regionala listor. Så jag tror att ingen gör det i det här läget.

"För Kristi kyrka" har ännu inget program, men åtminstone fyra kandidater: Stenlund, Wallén, Saarukka och Gädda. Man strävar efter att fylla alla de nio kandidatplatserna med kandidater från olika prosterier. Ombud för listan är **Krister Mård** från Pedersöre.

– Att listan heter "För Kristi kyrka" handlar om att vi vill arbeta för att så många som möjligt ska få del av allt det goda, den välsignelse som Kristus genom sin kyrka kan ge, säger Stenlund.

»Det är en utveckling i rätt riktning.«

VAD GÖR KYRKOMÖTET?

Vi frågade de svenskspråkiga ombuden vad de gör i kyrkomötet och hur de upplevt arbetet. Vill du veta vad de tycker är det viktigaste som åstadkommits i kyrkomötet under den här perioden? Läs mer på kyrkpressen.fi TEXT: EMELIE WIKBLAD

PATRIK HAGMAN

DET ÄR INTE LÄTT att sammanfatta – det är både frustrerande och ganska fantastiskt ibland. Man får arbeta med verkligt kunniga och engagerade människor, samtidigt som det snabbt blir klart hur svårt det är att hitta tillräckligt drastiska lösningar för de problem kyrkan står inför. Jag har verkat i framtidsutskottet, som diskuterar mycket om kyrkans strategifrågor och där upplever jag att mitt teologiska kunnande har kommit till stor användning. Jag känner att vi verkligen har kommit någon vart när det gäller att hitta de mest centrala frågorna kyrkan måste fokusera på i framtiden: att motverka splittringen i samhället och kyrkan, att nå de unga vuxna och att stärka kyrkans diakonala verksamhet. Jag upplever också att kyrkan börjar bli bättre på att formulera sin egen identitet som just kyrka - myndighetstänkandet är allt mer på tillbakagång.

ROLF STEFFANSSON

DET TOG NÅGRA sessioner att komma in i arbetssättet, som är byråkratiskt. I framtiden blir kyrkan tvungen att tänka över hur man kan effektivisera beslutsprocesserna. Det finns en hel del dokumentation, så arbetet har krävt att man sätter sig in i frågor. Jag har ändå sett det som positivt att vara med och påverka, möjligheterna finns om man tar tag i dem. Media har varit väldigt intresserad av äktenskapsfrågan, men många långtgående linjedragningar som förblir tämligen osynliga finns i verksamhetsplaner, budgetar och rapporter. Även om man som delegat har initiativrätt är bästa sättet att påverka nätverkande och samarbete. Det finns ett intresse för Borgå stift och våra frågor, men man måste vara beredd att diskutera och motivera. I lagutskottet finns en god samarbetsanda, och en attityd av att hålla också oss som inte har juristexamen med i diskussionen.

GÖRAN STENLUND

JAG HAR DEFINITIVT sett det som en meningsfull uppgift att vara ombud i kyrkomötet och där bland annat delta i handboksutskottets arbete. Enligt kyrkolagen är det ju kyrkans uppgift att i enlighet med sin bekännelse förkunna Guds ord, förvalta sakramenten, utbreda det kristna budskapet och förverkliga kärleken till nästan. Kyrkomötet ska skapa goda ramar för allt detta, något som kräver klarsyn både i frågan om det kristna budskpets innehåll och om lämpliga strukturer för kyrkan. Det arbetet vill jag gärna delta i.

ÅSA A WESTERLUND

I KYRKOMÖTET har jag naturligtvis i första hand varit ombud för Borgå stift tillsammans med kollegerna i gruppen. Under alla sexton år i kyrkomötet har jag suttit i ekonomiutskottet, de sista åtta åren som viceordförande. Därtill har jag varit elektor och medlem i expeditionsutskottet. Ekonomiutskottets arbete är intensivt både under kyrkomötesveckorna och mellan sessionerna. Genom arbetet med centralförvaltningens ekonomi och verksamhet har jag fått en god inblick i kyrkans arbete på alla plan och i hela landet. Kyrkomötesarbetet har känts meningsfullt men också arbetsamt.

BROR GAMMALS

PERSONLIGEN TYCKER jag att det varit mycket intressant och givande. Jag är vald av de åländska församlingarna och det har hört till min uppgift att bevaka åländska intressen, till exempel när det gäller förvaltning, språket, självstyret. Att sitta i allmänna utskottet har varit lärorikt med tanke på att jag är ny i sammanhanget, det är så många frågor som kommer via vårt utskott. Ibland har det varit lite jobbigt, eftersom vi är fjorton stycken och alla synsätt som vi har i kyrkan finns samlade. Vi lär oss att vara systrar och bröder ändå.

BO-GÖRAN ÅSTRAND

JAG UPPLEVER att arbetet i kyrkomötet är viktigt och givande. Det är där som de övergripande besluten fattas i vår kyrka. Då är det också viktigt att de som är med representerar mångfalden i kyrkan. Min uppgift har varit att sitta i förvaltningsutskottet under den här perioden.

Vilka ska leda kyrkan framåt?

I snart fyra år har samma gäng samlat i Åbo varje maj och november för att rita upp kyrkans riktning. Nu är deras tid snart slut. I februari blir det nytt kyrkomötesval.

VAD ÄR KYRKOMÖTET?

Kyrkomötet är kyrkans högsta beslutsfattande organ. Här utformas kyrkans lagstiftning som sedan godkänns eller förkastas av riksdagen, här fattas beslut om kyrkans budget och administration och ges viktiga riktlinjer för läran och det praktiska arbetet. De frågor som behandlas kommer från olika håll, från biskoparna, kyrkostyrelsen, stiftsfullmäktige. Ombuden kan komma med initiativ. Också en vanlig församlingsmedlem kan få ett förslag vidare ända till kyrkomötet.

VEM SITTER I KYRKOMÖTET?

Kyrkomötet har 96 ombud som representerar kyrkans medlemmar och väljs för en fyraårsperiod; en tredjedel är präster, resten är lekmän (det vill säga inte präster). Där sitter även biskoparna, en representant för samerna och en för statsmakten. Mandaten i kyrkomötet fördelas på kyrkans nio stift, i enlighet med antalet församlingsmedlemmar. Svenskspråkiga Borgå stift representeras av två präster och tre övriga ombud. Dessutom har Åland ett eget ombud.

VEM KAN STÄLLA UPP I VALET?

I **kyrkomötesvalet** finns alltså två kategorier av kandidater: präster och lekmän. Kravet på en lekmannakandidat är att hen ska vara myndig och konfirmerad medlem i en församling.

VEM FÅR RÖSTA?

Kyrkomötesvalet är, liksom många val i kyrkan, ett indirekt val. I valet av lekmän får församlingarnas förtroendevalda rösta – alltså de som sitter i församlingarnas kyrkofullmäktige, församlingsråd och gemensamma kyrkofullmäktige. Stiftets präster röstar fram prästombuden.

HUR GÅR VALET TILL?

Sista dagen att ställa upp kandidater är 15 november 2019. För att nominera prästkandidater behövs minst tre röstberättigade präster. För att nominera lekmannakandidater krävs minst tio lekmän med rösträtt. Valdagen är 11 februari 2020. Då samlas de förtroendevalda i varje församling för att rösta medan prästerna samlas till möte i respektive prosteri.

Kristoffer Streng dirigerade den välljudande gemensamma kyrkokören.

Vöråvisitation med ”premiärkänsla”

Det var mycket ”första” i samband med helgens biskopsvisitation i Vörå församling. Det här var **Bo-Göran Åstrands** första visitation som biskop och samtidigt också första visitationen för Hans Boije som varit kyrkoherde i församlingen i ett drygt år. Det var också första visitationen sedan församlingarna Vörå och Maxmo fusionerades och år 2011 kompletterades med Oravais som kapellförsamling.

För **Virva Nyback**, som varit stiftssekreterare för personalvård vid domkapitlet sedan 2015, var det här ändå inte den första visitationen.

– Jag har under åren hunnit med 13-14 visitationer och eftersom jag vid varje visitation diskuterar enskilt närmare en timme med varje anställd har jag en del att jämföra med. Mot den bakgrunden kan jag säga att det är en väl fungerande församling, konstaterade hon inledningsvis.

Det som Nyback och Bo-Göran Åstrand återkom till var den stora utmaning en församlingsfusion ändå innebär för de anställda.

– Det är ofrånkomligt att de olika identitetsrötter ni har syns i vardagsverkligheten, men på basis av de samtal jag fört är det alldeles uppenbart att ni alla nog vill ro mot samma hamn, sade Nyback.

Bo-Göran Åstrand konstaterade att utmaningen att gå från tre församlingar till en lyftes fram i diskussionerna med de förtroendevalda och med medarbetarna.

– De förtroendevalda konstaterade att det inte hade varit någon lätt process. Men det var också intressant att höra hur olika perspektiv man kan ha på det här. Någon som har bott här länge tyckte att processen tagit lång tid, medan någon nyinflyttad var förvånad hur snabbt det verkar ha gått. Men processen behöver få ta den tid en tar och det här är er församling. Ge församlingen tid att växa samman från de tre delar den nu är.

Lars-Eric Henricson, lagfaren assessor vid domkapitlet, konstaterade att församlingens förvaltning, ekonomi och byggnader är i gott skick. Församlingen är skuldfri och bokslutet har landat på plus de tre senaste åren.

– Ni har också en kompetent och tjänstvillig personal. De förtroendevalda känner ansvar för sina uppgifter och sköter dem väl.

Den goda ekonomin gjorde att kontraktsprosten och prästassessorn **Berndt Berg** i samband med att han gick igenom den omvärldsanalys som ingår i visitationen konstaterade att församlingen igen, efter några års paus, kunde överväga att gå in för massprenumeration på Kyrkpressen åt sina medlemmar. Tanken fick understöd i den efterföljande fria diskussionen.

Berg konstaterade också att Vörå likt många andra församlingar kämpar med minskande besökskaror till den traditionella söndagsgudstjänsten.

– Men musikevenemang kan locka stora skaror. Det fick vi uppleva i Oravais igår, sade Berg och syftade på den konsert som hölls i Oravais kyrka som en del av visitationen.

Efter den officiella presentationen var det fritt fram för församlingsmedlemmarna att ta till orda, vilket många också passade på att göra. Allt från söndagskolverksamhet och gudstjänstförnyelse till biskopens eposthantering tangerades. Någon anmärkte på ett uteblivet epostsvar från biskopen och fick genast svar på tal.

– När jag började som biskop skulle jag flyttas över från en it-central till en annan. I samband med det gick något fel på någon av it-centralerna och närmare tre veckors epost gick förlorad. I något skede var också 1,5 års kalenderbokningar för mig och min sekreterare försvunna, men lyckligtvis lyckades man återskapa dem.

NICKLAS STORBJÖRK

Rättelse

Kyrkpressen skrev i förra numret om Kyrkslätt svenska församlings önskan att kunna ha kyrkdörrarna öppna för andakt också på vardagar. I intervjun stod felaktigt att Kyrkslätt bibliotek nu byggs om av samma arkitekter som planerat Ode i Hel-

singfors, men i själva verket är det arkitektbyrån JKMM, som planerat bland annat biblioteken i Åbo och Seinäjoki samt Amos Rex, som står bakom ombyggnaden i Kyrkslätt.

Redaktionen beklagar misstaget.

Vad är det som gör att en text får vingar, att den sprids, delas och älskas? – Man kan aldrig räkna ut det innan, säger Tomas Sjödin.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**

”Ingen har full

Tomas Sjödin är aktuell med boken *Lita på att det ljusnar*, 71 krönikor som ingått i tidningen Göteborgsposten. Hanskrönikesamlingar har varit försäljningssuccéer, trots att han själv inte trodde på idén när förlaget Libris först presenterade den. Den här samlingen är hans tredje.

– Nu går jag om Bibeln, där finns bara två krönikböcker. Inga övriga jämförelser, skratrar han.

Överraskar det dig att upptäcka vilka av dina texter som spritts allra mest?

– Ja. Man vet aldrig vad det är för sorts text

Tomas Sjödin är författare och omsorgspastor i Smyrna-kyrkan i Göteborg. FOTO: MARIA LÄNDESKÄR/LIBRIS

av oss tackning”

som går iväg. Ibland när jag sitter och skriver tänker jag: Det är här nog en viktig text. Men den uppmärksammas inte alls. Och ibland skriver jag något nästan putslustigt, ett väldigt vardagligt betraktande av någonting, som plötsligt bara får en skjuts. Några gånger har en sådan krönika blivit den mest delade texten, alla kategorier, i Sverige under ett dygn.

Så det finns inget recept?

– Nej, jag tror inte man kan ha ett. En bra krönika måste ha en bärande idé och en viss dramaturgi. Som form är krönikan väldigt speciell. Jag tänker ibland att jag *är* en krönika. Sådan är jag: driver bara en sak i taget, kort och

»Jag tänker ibland att jag är en krönika.«

koncist, driver över till något annat, kan inte försvara det från alla håll och behöver inte göra det heller, för alla förstår att det här är min synvinkel. Det passar mig utmärkt.

– En rolig sak med krönikor är att de är brukstexter. Jag vet till exempel en stor gymnasieskola i Göteborg som börjar varje fredag morgon med att läsa en krönika för hela gymnasiet. Det är väldigt roligt, för då får texterna nytt liv igen och igen.

Hur har du förändrats som krönikör under åren?

– Jag har hittat min form, en stil jag är bekväm med. I början, när jag skrev för tidningen Dagen, var jag mycket mer radikal. Jag var en de-

battör som gick in i brännande frågor, det gör jag aldrig nu längre. Idag är jag mindre radikal än förr, men på fler områden.

Du är pastor. Tänker du någonsin att nu har du din chans att missionera lite?

– Jag får ju den uppmaningen ibland: nu när du har chansen, ta den! Jag tänker inte så alls. Jag tänker att var sak på sin plats, det här är en krönika i en morgontidning, med bred läsekrets, och mitt uppdrag där är att så lite hopp och mod. För mig är det en fråga om vad som är mest verksamt eller kraftfullt. Krönikan är en viskning. Viskningar kan vara lika tydliga som rop, fast varsammare.

– Det var bokmässan nyligen. Jag var på Göteborgs universitets scen och blev intervjuad. Redaktören pekade och sa: Titta dig omkring och dra dina slutsatser. Det var fullt åt alla håll, också i gångarna. Då tänkte jag så här: Det här är också min församling. Jag blev så rörd av den tanken. Det är frukten av att man håller på, vecka ut och vecka in, och slår på sin spik och inte missbrukar sitt uppdrag.

»Det viktiga är att man vill leva som man lär.«

Lever du som du lär?

– Jag får ju den frågan särskilt av dem som läst min bok *Det händer när du vilar*. Ingen av oss har hundra procent tackning. Jag brukar försvara mig med ett vackert citat av Tomas Tranströmer. Han säger nånstans att han avskyr uttrycket ”till hundra procent”. Så beskriver han människor som aldrig går in genom fel dörr, som aldrig kan vistas någon annanstans än på sin egen framsida. Ingen av oss som har full tackning, så att vi lever precis som vi lär. Jag tror det viktiga är att man *vill* leva som man lär. Vilobokens budskap, det att vi själva införde ett vilodygn för många år sedan, tror jag på riktigt har räddat vårt liv. Jag ligger i ganska hårt periodvis, men är väldigt bra på att vila emellan. Ligg i, och lägg av, och gör det regelbundet.

Idenhärsamlingen finns två mingeltips. Ett är att du inte ska intressera dig för huvudpersonen när du kommer till en bjudning, utan i stället för ”nummer två”. Ett annat är att ställa frågan ”Vad sliter du med?”. Vad sliter du själv med just nu?

– Jag sliter med, som jag alltid gjort, att jag tycker nästan allt är roligt. Och det är farligt, för man blir absorberad av så mycket. Det är säkert därför jag skrivit boken om vila, det är säkert därför jag skrivit *Det är mycket du inte måste*, som handlar om sortering i livet. Det är för att jag själv kämpar med det, och inte får till det. Jag tror att det finns en poäng med att man skriver om det man sliter med, för jag tror att man där kan koppla ihop med läsaren i andra ändan, som kanske sliter med något liknande.

Dina texter är ofta skrivna tidigt på morgonen. Präglas krönikorna av det?

– Man formas mer än man tror av det yttre. Solen går upp, fåglarna börjar sjunga ... Det varsamma i gryningen gör att jag vill hitta ett språk som är varsamt.

”Tänk att du sjunger bara för mig”

Hennes jobb är att gå med musik till människor som befinner sig nära livets slut. En sjukhusmusikers anteckningar blev en föreställning om goda möten och den kraft som musiken bär.

TEXT: **EMELIE WIKBLAD**
FOTO: **ANTTI HAANPÄÄ**

Till sin bakgrund är hon musiklärare och kyrkomusiker, men nu jobbar Anna Brummer som sjukhusmusiker. För fem år sedan gick hon en specialiseringsutbildning inom publikarbete, där uppgiften var att ta sin konstform till platser som skolor, sjukhus, museum.

– Jag valde att föra musik till sjukhus, till den palliativa vården. Där började det.

Tidigare jobbade hon mycket med musikleks

hand vilken musik som har betydelse för de människor hon möter. Hon får hela tiden bredda sin repertoar och fördjupa sig i finsk musikkultur, från schlager till rock till folkvisor och psalmer.

– Då jag stöter på någonting jag inte tidigare sjungit säger jag: Den här sången skaffar jag, jag sjunger den för dig när vi träffas nästa gång.

När hon först började var sjukhusprästerna ett stort stöd. Prästen kunde be henne komma och sjunga när hen gick med nattvarden till en patient; Anna tog till sig av deras sätt att närma sig en patient.

– När en människa med svår sjukdom är skör så bär hon inga fasader längre. Man kommer nära det som är allra viktigast.

Det mest grundläggande är att finnas där. Hon visar att hon bryr sig genom att sjunga, eller bara genom att sitta och hålla någon i handen, och lindrar på så sätt deras ensamhet.

– Jag upplever det som betydelsefullt och får mycket kraft av det. Det är en enkel gärning. Jag är inte rädd. Varje gång en patient litar på mig är det som jag skulle få en gåva.

Ibland när hon slutat sjunga kan en patient titta på henne med tårar i ögonen och säga: "Tänk, du sjunger bara för mig".

– Det vi tror är obetydligt kan betyda väldigt mycket.

När är jobbet tungt?

– Då någon patient påminner om en människa som är betydelsefull för mig, eller är precis i samma ålder som mina barn kan det kännas tungt.

Ibland då någon som mått förhållandevis bra och som hon haft god kontakt med dörovnat kan sorgen tränga sig på.

– I sådana fall kan jag känna ett behov att få prata om det med någon.

Eftersom hon har tystnadsplikt och inte kan tala av sig med vem som helst, får hon arbetshandledning som hjälp att hantera svåra situationer.

– Det som är det fina är att jag själv fritt får bestämma tempot i mitt arbete. Jag tycker om det långsamma. Med en människa som har begränsade krafter kvar så kan man inte ha bråttom. Att lyssna in den andra, det trivs jag med.

Musiker och konstnärer är ett nytt fenomen i sjukhusmiljön. Anna Brummer känner till en handfull sjukhusmusiker, men tror och hoppas att det i framtiden kommer att bli vanligare med musik i vården. I så fall måste finansieringen av musikernas arbete få en lösning, och inte vara beroende av understödande organisationers och stiftelsers välvillighet.

Samtidigt som hon gärna skulle räknas till en del av vårdteamet, är det en lättnad att inte ha ansvar för vården och för de svåra besluten, såsom läkare och sjukskötare har.

– Jag är mycket medveten om att jag kan ge musiken, och jag är fullt närvarande hos patienten

när jag befinner mig där. Men för att orka måste jag kunna lämna arbetet när jag stänger dörren.

Delar sina upplevelser på scen

– Jag har haft ett behov av att göra anteckningar för mig själv då jag upplevt sådant som berört mig.

Småningom började hon fundera på ett sätt att öppna upp sina erfarenheter för andra. Hon är med i en grupp på Q-teatern som gör så kallad playbackteater. Hon presenterade temat för gruppen och skådespelaren Helena Ryti och regissören Jaana Taskinen blev intresserade. Tillsammans skapade de föreställningen *Elämän rajalla*, som fick ett varmt mottagande när den hade premiär i mars.

Tack vare understöd och intresserade beställare har de nu kunnat översätta den till svenska – vilket inkluderar att byta ut mycket av musiken till sådan som talar till en svenskspråkig publik.

Vid livets gräns hade premiär i september. Den spelas i huvudsak för grupper som beställt den, men i början av november hålls en öppen föreställning i Helsingfors.

Anna Brummer berättar att hon framför allt vill tala för en god vård i livets slutskede, och om hur alla patienter borde bli bemötta.

Vem borde se den?

– Jag tror att den som har mött svårt sjuka kan vara glad över att se den. Jag skulle bli oerhört glad om någon som är rädd för den annalkande döden skulle se den och märka något som lindrar rädslan.

Själv har hon blivit bekant med döden.

– När jag sett hur det kan se ut, och sett mycket av det, så förstår jag hur naturligt det är att vår tid är ändlig.

Det har nog gett mig själv ett lugn. Men det tar naturligtvis inte bort smärtan av att förlora någon som är kär och viktig för mig.

En personlig förlust är alltid något annat, den går inte att gardera sig mot.

När Anna Brummer möter patienter utgår hon alltid från deras livsåskådning.

– För den som räknar med att döden upplöser allt och inget finns kvar, finns jag till hands med min närvaro. Men för den som tänker sig ett återseende, eller tänker sig det eviga livet, fungerar jag som stöd för det och förmedlar hopp.

Är det svårt?

– Kanske ändå inte. Ju mer jag har varit så här nära döden så omfattar jag verkligen tanken att det är fråga om det vi tror, inte det vi vet.

Vid livets gräns

På scenen: Anna Brummer, Helena Ryti

Regissör: Jaana Taskinen

Öppen föreställning den 5.11 kl. 14 på Nordhuset i Helsingfors.

och babygrupper. En skarp kontrast – och ändå inte. I livets början och livets slut är människan hjälplös.

– Jag har själv under hela mitt liv varit intresserad av livets ändlighet, dess gränser – inte på ett dystert sätt, men om jag vet något om hur det är att födas och hur det är att dö så blir livet ännu mer värdefullt.

Vad gör en sjukhusmusiker?

– Eftersom mitt huvudinstrument är rösten så sjunger jag.

Hon möter människor på tumanhand och försöker uppfylla varje enskild patients önskemål. På en avdelning där man vårdar obotligt sjuka finns människor av alla slag.

– Jag vet aldrig vem jag träffar när jag öppnar dörren till ett patientrum, vilka berättelser där finns. Det är människomötena som är det värdefulla.

Anna Brummer vet heller aldrig på för-

Anna Brummer och Helena Ryti framför scener ur vårdares, anhörigas och sjukhusmusikers perspektiv.

»Om jag vet något om hur det är att födas och hur det är att dö så blir livet ännu mer värdefullt.«

Vad betyder det att ha en grav att gå till? Mycket.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**
ILLUSTRATION: **MALIN AHO**

När jag åker hem till Esbo efter jobbet åker bussen över bron till Drumsö. Det händer att jag börjar gråta precis där, när bussen svävar över vattnet. Det är för att jag saknar min mormor och morfar, och för att det är precis där – på bron – som jag föreställer mig att deras grav finns.

Mina morföräldrar var seglare. I april blev de rastlösa, i maj hade de redan åkt iväg för att återvända först på hösten. Efter att min morfar blev pensionär seglade de långt: till Spanien, till brittiska öarna. Jag har födelsedag i juli och jag räknade aldrig med att de skulle vara där när det var kalas.

För dem själva var det den naturligaste sak i världen att deras aska efter döden skulle strös ut i havet. Två sådana färder har jag varit med om, när barn och barnbarn i en eller flera båtar styrt ut på havet utanför Drumsö, och låtit askan från urnan spridas över vattnet.

FÖRMIG bär inte havet med sig samma betydelser som för mina morföräldrar. Jag tycker om att vara vid havet, men inte i havet. Jag tycker om de löften om frihet som en öppen horisont för med sig, men jag tycker inte om att vara där, utlämnad åt den öppna horisonten, i en liten båt, medveten om de djup som ligger under mig.

Jag skulle vilja ha en grav att gå till.

JAG ÄLSKAR kyrkogårdar. När det blir allhelgona brukar vi ta bilen till Sandudds begravningsplats i Helsingfors för att tända ljus på min mans föräldrars grav. Resan är full av strapatser.

För det första är det mängden människor och bilar som väller in där, i mörkret. Att hitta en parkeringsplats är omöjligt, att hitta graven är svårt. Alla minns ungefär var den låg, men ingen minns precis. Vi lyser upp mörkret med våra ficklampor, det verkar alltid blåsa, vi tänder tändsticka efter tändsticka för att ljusen ska brinna.

På alla begravningsplatser finns det ställen där man kan tända ljus för dem som ligger begravda någon annanstans. Jag står ofta och tvekar på de platserna, och jag känner en motvilja mot att lämna ett ljus där, bland alla andra som inte har någonstans att gå.

En grav är så rotad på den plats där den finns.

Platsen har valts med omsorg, de döda ligger där tillsammans med andra döda som de en gång älskade. Det finns ett sammanhang, en mening, komplicerade rottrådar. Det finns datum på stenarna, och dem kan man memorera. Man kan räkna åren och minnas precis hur många de fick. De kära namnen finns där, beständiga, huggna i sten. Man kan röra vid stenen, den kommer inte att brinna ner och plockas bort.

JAG LÄSER en artikel i Svenska dagbladet: "Gravstenen visar vem du var." Den handlar om att svenskarnas behov av självförverkligande tar sig uttryck också på kyrkogårdarna. Stenen kan exempelvis avspejla den avlidnas personlighet, eller visa vilka fritidsintressen hen hade.

»Gravstenarna visar vilka vi är.«

Men jag tänker att gravstenen visar också oss som sörjer och saknar vem vi är. Den visar varifrån vi kommer, den visar kanske var vi själva ska ligga, den visar att vi inte är ensamma. Den påminner oss om att vi är länkar i en lång kedja av människor som levat sina liv precis som vi, med samma längtan och samma kärlek och samma glädje och samma smärta. Den visar att det finns en stor berättelse som aldrig tar slut, men att vi får vara med i den, att vårt perspektiv en liten stund får utrymme i något som är mycket, mycket större än vi.

MIN FAVORITKYRKOGÅRD finns på Kökar. Där ligger havet precis intill, det är hjärtskärande vackert. Jag har alltid varit där på sommaren, men det måste vara hjärtskärant

TE FINNS

"Och på bron över till Drumsö kommer deras kära ansikten för mig."

de vackert där också på vintern, fast på ett alldeles annat sätt.

Jag skulle önska att mina morföräldrar låg där, jag skulle önska att det fanns en gravsten att stryka handen mot, jag önskar att jag kunde ta en vacker liten sten och lägga den på den stora, så som judarna gör, för att visa att jag minns, för att visa att jag var där och tänkte på dem.

Men nu är det inte så. Nu är det i stället så att jag sitter i bussen, det börjar skymma, vågorna målar mönster på havet. Och på bron över till Drumsö kommer deras kära ansikten för mig, deras miner och leenden, och jag spärrar upp ögonen för att tårarna inte ska avslöja att jag just i den stunden står vid någons grav.

Bokhyllorna ramar in bokcaféet Station 1 i Jakobstad. Ida-Maria Österbacka ansvar för caféet.

Böckerna ger Slems bokcafé inramning

Bokhyllor och cafébord dominerar inredningen av Evangeliföreningens möteslokal Station 1 i Jakobstad. Här har man öppnat ett bokcafé.

TEXT OCH FOTO: **JOHAN SANDBERG**

Under våren har Station 1 genomgått en ansiktslyftning då lokalen fått ny färg och ny inredning. Nu håller man på att fylla lokalen med verksamhet.

Bokcaféet dominerar lokalen, men den traditionella mötesverksamheten är inte satt på undantag. Mötena kommer att fortsätta som förr och man ser sig också om efter nya mötesformer.

– Böckerna ger nu ett stort lugn åt platsen, de är också dekorativa, säger Ida-Maria Österbacka som ansvarar för bokcaféet.

Hennes man Jimmy är ordförande för Slemslokalavdelning i Jakobstad och en av dem som planerar verksamheten.

– Då lokalen ändrat utseende och delvis också inriktning håller vi på att planera temakvällar som en ny giv. De kommer att kretsas kring fördjupning, eftertänksamhet och diskussion, säger han.

Han tycker att böckerna erbjuder en ingång till långsamhet och fördjupning som skapar en kontrast till den påtagliga ytligheten och stressen i vår tid.

– Böckerna är något av ett långsamhetens lov. I ökenfärderna finns ett tankespråk som säger: skaffa dig en samling andliga böcker, bara genom att se på dem får du mindre lust att syna, säger han.

När Allkristet efter fyrtio års verksamhet i Jakobstad stängde sin bokhandel i mars i år uppstod tanken att

Slems skulle öppna ett bokcafé med bokhandel. Föreningen hade redan möteslokalen Station 1 som fått sitt namn av adressen på Stationsvägen.

– Under vintern och våren diskuterade vi verksamheten i lokalen mycket. Genom bokcaféet kommer verksamheten att förändras lite, men de slår inte ut varandra, säger Ida-Maria Österbacka.

I sommar höll man öppet på lördagsförmiddagarna. Nu i höst har man utvidgat öppethållningstiderna till onsdag och torsdag eftermiddagar.

– Vi har börjat smått och fått pröva oss fram i lugn och ro. Vi utvecklas hela tiden. Vi saknar till exempel presentartiklar från missionsfältet, säger hon.

Cirka femton volontärer turas nu om att koka kaffe och sälja böcker.

– Det finns ännu rum för fler volontärer. Det är bara att ta kontakt.

Själv säger hon att hon är mera intresserad av caféverksamheten än av böckerna.

– Jag tycker om att läsa böcker, mest romaner. Men det är cafédelen som intresserar mig. Det är riktigt roligt att ha hand om det. Jag tycker om att baka.

För kaffet och kakorna betalar man en frivillig avgift. Inkomsterna från caféet går till olika ändamål varje månad, senaste månad gick de till Slems ungdomsarbete.

FOTO: TIMO JAKONEN

MIA BÄCK

En helig stund

KONFIRMANDEN SITTER i sin rullstol. Hon kan inte tala med ord men hon talar med armar som viftar, med ledsna och uttrycksfulla ljud, med bilder som bildar ord och meningar. Hon har tecken för ja och nej. Vi känner varandra rätt så bra vid det här laget.

Idag är hon sorgsen. Hennes fina mormor har dött. Hon bubblar av frågor. Om död, om liv, om vad som händer sen. Hon vill berätta om mormor och begravningen. Avskedet i kyrkan var sorgligt men orgelmusiken berörande och fin.

Vi snurrar på pärlorna i Frälsarkransen. Vi väljer en annan pärla än den planerade. Vi väljer den vita Uppståndelsepärlan. Den som bara är en tystnadspärla från nattens (dödens) pärla och en tystnadspärla från Gud. Den föregås av den svartaste natt men leder till Honom som är kärleken.

»Det känns tryggt att ha en uppståndelsepärla att gripa mellan de hårt böjda och ledsna fingrarna. Det känns värdefullt att få dela både sorgen och hoppet.«

VI SMAKAR PÅ ORDEN om himlen. Uppståndelse. Hopp. Längtan. Återseende. Nåd. Men också på orden om natten som kommer först. Död. Smärta. Sorg. Overklighet. Ilska. Varför. Vi funderar på det liv som levts och det liv som vi har framför oss. Vi påminns om att allt är en gåva. Att få vakna. Att få vara tillsammans. Att få lyssna på vacker musik. Att få kratta löv. Förunderlig nåd.

Det känns tryggt att ha en uppståndelsepärla att gripa mellan de hårt böjda och ledsna fingrarna. Det känns värdefullt att få dela både sorgen och hoppet. Samtalet går långsamt men vi behöver inte skynda. Ingenting är viktigare just nu. Stunden är helig.

Vi avslutar med att fira andakt och i fantasin går vi in i Uppståndelsepärlans värld. Där får våra frågor svar. Där får vi träffa mormor. Där får vi tröst. Hos Honom som är kärleken.

Mia Bäck är kyrkoherde i Åbo svenska församling. **Idag tänker** hon på all den kärlek som brinner i ljusen på gravgårdarna på Allhelgona. **Hon tipsar** om att varje dag stanna upp i ett människomöte och lyssna.

LÖRDAG 2.11.2019, Alla helgons dag

Söndagen ger kyrkoåret puls. Varje söndag har ett namn och ett tema som återkommer i bibeltexterna. Den här sidan berättar vad de närmsta två söndagarna handlar om i våra kyrkor.

Den här helgen

firar vi på lördag Alla helgons dag. Egentligen är det två helgdagar som smält samman: alla helgons dag och minnesdagen för alla troende som dött. Dagen firas med att tända ljus för dem som lämnat oss under året. Temat är **De heligas gemenskap**. Söndagen 3.11 är den tjugoförsta efter pingst och har temat **Jesu sändebud**.

Alla helgons dag

FÖRSTA LÄSNINGEN

Jes. 65:17–19

ANDRA LÄSNINGEN

Upp. 7:2–3, 9–17

EVANGELIUM

Matt. 5:1–12

298, 582, 827, 435.

Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

”Saliga de som sörjer, de skall bli tröstade.”

Läs mera i **Matt. 5:1–12.**

21:a s e pingst

FÖRSTA LÄSNINGEN

Jer. 1:4–10

ANDRA LÄSNINGEN

2 Tim. 4:1–5

EVANGELIUM

Matt. 22:1–14

315, 434, 406, 119.

Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

Gud, inför döden blir vi knytt som behöver tröstas. Hjälp oss att dela både smärtan och hoppet.

Bönen är skriven av Mia Bäck. Följ Kyrkpressens bönetwitter på sökordet #bönetwitter

SÖNDAG 10.11.2019, Reformationsdagen

Nästa söndag

firas till minne av reformationen. Den handlar om att Gud inte glömmer oss, utan ger kyrkan tider av förnyelse. Han sänder människor som påminner oss om vad som är viktigt och grunden för vår kristna tro. Temat är **Trons grund**.

Helgens texter

FÖRSTA LÄSNINGEN

Jes. 33:20–22 eller Jer. 3:14–15

ANDRA LÄSNINGEN

Rom. 1:16–17 eller Ef. 6:10–18

EVANGELIUM

Joh. 4:46–53

”... och bad honom komma ner till Kafarnaum och bota hans son, som låg för döden. Jesus sade till honom: 'Om ni inte får se tecken och under, så tror ni inte.'”

Läs mera i **Joh. 4:46–53.**

Psalmförslag

106, 252, 550, 283.

Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

Skicka era kyrkliga annonser till: annons@kyrkpressen.fi

Saknar du någon församling? Du hittar de övriga på kyrkpressen.fi

Tänd ljus

På alla helgons dag kommer vi ihåg alla våra nära som lämnat livet på jorden – och påminner oss om hoppet att ses igen.

Traditionen att tända ljus på gravarna har funnits sedan andra världskriget. Idag är alla helgons dag en av de största helgdagarna i Finland; bara första advent, julafton, juldagen och skärtorsdagen samlar fler människor till kyrkorna.

I många församlingar kommer man ihåg alla de församlingsbor som dött sedan föregående alla helgons dag, genom att läsa upp deras namn i samband med gudstjänsten – det som kallas parentation.

Se här nedan hur din egen församling firar Alla helgons dag.

ÅBOLANDS PROSTERI

VÄSTÅBOLAND

Pargas församlingsdistrikt:

Lö 2.11 kl. 10: Alla helgons dags gudstjänst med ljusständning i Pargas kyrka, Lidén, Lehtonen, Holmström. Efter gudstjänsten sopplunch i församlingshemmet.

– **kl. 18:** Aftonmusik på alla helgons dag, konsert i Pargas kyrka med Pargas kyrkokör och stråkkvartetten Vilja.
Sö 3.11 kl. 12: Högmässa i Pargas kyrka, Nuotio-Niemi, Lehtonen.

On 6.11 kl. 18: Veckomässa i Pargas kyrka, Nuotio-Niemi, Lehtonen.

Sö 10.11 kl. 10: Högmässa i Pargas kyrka, Backström, Ollila.

On 13.11 kl. 18: Veckomässa i Pargas kyrka, Backström, Lehtonen.

Nagu kapellförsamling:

Lö 2.11 kl. 18: Alla helgons dags gudstjänst med ljusständning i Nagu kyrka, Kjell Granström, Robert Helin.

Sö 3.11 kl. 17: Konsert i Nagu kyrka

med Cecile Zylberajch, mezzosopran, Ulla-Maija Söderlund piano, Kjell Granström, altarandakt. Programblad á 5 euro.

Sö 10.11 kl. 11: Finsk högmässa i Nagu kyrka, Kjell Granström, Robert Helin.

Korpo kapellförsamling:

Lö 2.11 kl. 18: Alla helgons dags gudstjänst med ljusständning i Korpo kyrka, Killström, Granlund.

Sö 3.11 kl. 15: Allhelgonahelgens gudstjänst med ljusständning i Norrskata kyrka, Killström, Granlund.

Sö 10.11 kl. 11: Gudstjänst i Korpo kyrka, Killström, Granlund.

Houtskär kapellförsamling:

Lö 2.11 kl. 11: Alla helgons dags gudstjänst med ljusständning i Houtskär kyrka, Lagerroos, Granlund.

Fr 8.11 kl. 19: Runebergskonsert i Houtskär kyrka. I samarbete med Houtskärs kulturgille.

Iniö kapellförsamling:

Lö 2.11 kl. 13: Alla helgons dags högmässa i Iniö kyrka, Meriluoto.

Sö 3.11 kl. 13: Gudstjänst med nattvard i Iniö Aftonro, Meriluoto.

ÅBO

fre 1.11 kl 9: Te och tröst, kaffe och kamratskap, Aurelia. morgonkaffe i diakonins väntrum

lö 2.11 kl 15.30: Musikgudstjänst med parentation, Uppståndelsekapellet. Wikstedt (pred), Grahn (lit), ÅSFs sånggrupp (dir. Marjo Danielsson) medverkar. Ljus tänds till minnet av de församlingsmedlemmar som avlidit under det senaste året

sö 3.11:

– **kl 12:** Högmässa, Domkyrkan. Eetu Kejonen (pred), Audas (lit), Lempa.

Gudstjänstgrupp Rut medverkar. Barnhorna. Kyrkkaffe

– **kl 16.30-18:** Bibelstudier med Patrik Hagman, Braheg. 9

ti 5.11:

– **kl 14.30-18.30:** Ungdomshålan, Aurelia

– **kl 18:** Tyst meditation, Aurelia

ons 6.11:

– **kl 10-12:** Familjecafé, Papinholma församlingshem

– **kl 12:** Frukostklubben, Kåren (Tavastg. 22). Bo-Göran Åstrand "Nytt från kyrkan"

– **kl 13-15:** Café Orchidé, Aurelia. Vi firar svenska dagen med allsång

– **kl 13.30-15.30:** Barnhålan, Aurelia
to 7.11 kl 9.30-12: Familjecafé, Aurelia

sö 10.11:

– **kl 12:** Högmässa, Domkyrkan. Liljeström (pred), Grahn (lit), Danielsson. Gudstjänstgrupp Martha medverkar. Barnhorna. Kyrkkaffe

må 11.11 kl 14: Missionskretsen, Aurelia

ti 12.11:

– **kl 14.30-18.30:** Ungdomshålan, Aurelia

– **kl 18:** Tyst meditation, Aurelia

ons 13.11:

– **kl 10-12:** Familjecafé, Papinholma församlingshem

– **kl 10.30-12:** Anhörigvårdarcaféd, Kvarterssklubben (Henriksg. 9)

– **kl 13-15:** Café Orchidé, Aurelia. Tony Jäntti "Svenska Gårdens historia"

– **kl 13.30-15.30:** Barnhålan, Aurelia

– **kl 18:** Samtal om tro och tvivel, Aurelia.

– **kl 18:** Bönegruppen, Aurelia

to 14.11:

– **kl 9.30-12:** Familjecafé, Aurelia

– **kl 11:** Knattekyrka, Aurelia. Wikstedt, Lempa

ÅLANDS PROSTERI

HAMMARLAND

Alla helgons dag, lö 2.11 kl. 12: Högmässa i kyrkan. Markus Kallatsa, Tomas Klemets (predikar), Christian Juslin, Kjell Frisk

Sö 3.11 kl. 13: Veckomässa på Ham-margården. Markus Kallatsa, Christian Juslin.

To 7.11 kl. 10: Klapp & klang i Cathari-nagården.

Sö 10.11 kl. 12: Högmässa i kyrkan. Markus Kallatsa, Christian Juslin.

Må 11.11 kl. 12.30: Syföreningen i Ca-tharinagården.

To 14.11 kl. 10: Klapp & klang i Catha-rinagården.

JOMALA

Lö 2.11 kl. 11.00: Högmässa med pa-rentation S Äng, E-H Hansen, A Karls-son-Karlsson, J Boholm-Saarinen

Sö 3.11 kl. 18.00: Sång om himlen i St Görans kyrka från Jomala medverkar St Olofs kyrkokör, en kammarmusik-grupp, F Erlandsson och E-H Hansen

Fr 8.11 kl. 19.00: Vålgörenhetskonsert till förmån för Matbanken på Åland

Sö 10.11 kl. 11.00: Högmässa S Äng, E-H Hansen, A Karlsson-Karlsson

Ti 12.11 kl. 18-20: Loppis med barnte-ma boka bord hos Sonja

To 14.11 kl.12.00: Sopplunch

MARIEHAMN

FR 01.11 kl. 19.00: Musikandakt i Mariakapellet. Medverkar gör Elina Granlund – sång och fiol, Emelie Laine – fiol, Francine Eriksson – cello.

LÖ 02.11 kl. 11.00: Högmässa i S:t Gö-rans kyrka, Freda'kören medverkar. Mässan radieras.

LÖ 02.11 kl. 14.00: Mässa på finska i S:t Görans kyrka. Mats Backman – piano.

LÖ 02.11 kl. 18.00: Ljuständning för under året avlidna (parentation). Mats Backman medverkar.

SÖ 03.11 kl. 11.00: Högmässa i S:t Gö-rans kyrka. Kinga Prada Sagvik – tvär-flöjt, Mats Backman – orgel.

SÖ 03.11 kl. 18.00: Sång om himlen, Ålands kyrkosångkrets.

TO 07.11 kl. 11.30: Lunchmässa i S:t Görans kyrka.

TO 07.11 kl. 12.00: Sopplunch i för-samlingshemmet.

LÖ 09.11 kl. 10.00: Katolskmässa i S:t Mårtens kyrka.

SÖ 10.11 kl. 10.00: Ortodoxmässa på Margaretagården.

SÖ 10.11 kl. 11.00: Högmässa i S:t Gö-rans kyrka. Kyrkkaffe.

SÖ 10.11 kl. 15.00: Sinnesromässa i S:t Görans kyrka. Kaffeservering i försam-lingshemmet från kl. 14.00.

TO 14.10 kl. 11.30: Lunchmässa i S:t Görans kyrka.

TO 14.10 kl. 12.00: Sopplunch i för-samlingshemmet.

Taxi till gudstjänst, tfn 018-19500.

SUND-VÅRDÖ

Fredag 01.11 kl. 19.00: Högmässa med parentation i Vårdö kyrka. Musik i kyr-kan från kl. 18.00 – kom in och stilla dig en stund och lyssna! Outi Laukka-nen, John-Adam Sjölund.

Lördag 02.11 kl. 11.00: Högmässa med parentation i Sunds kyrka. Outi Laukkanen, John-Adam Sjölund, kören Spirit.

Söndag 03.11 kl. 13.00: Nattvard på Tallgården i Sund. Outi Laukkanen, John-Adam Sjölund.

Kl. 15.00: Nattvard på Strömsholmen i Vårdö. Outi Laukkanen, John-Adam Sjölund.

Torsdag 07.11 kl. 18.30: Sång i höst-kvällen i Vårdö kyrka. Allsång. Kören Spirit uppträder. John-Adam Sjölund, Outi Laukkanen.

Söndag 10.11 kl. 11.00: Högmässa i Vårdö kyrka. Outi Laukkanen, John-Adam Sjölund.

Tisdag 12.11 kl. 14.00: Tillsam-mans-träff i Sunds församlingshem. Juanita Fagerholm-Urch berättar om en resa till Krakow, Polen.

http://sund-var doforsamling.fi/

http://sund-var doforsamling.fi/

http://sund-var doforsamling.fi/

http://sund-var doforsamling.fi/

NÄRPES PROSTERI

KORSNÄS

Lö. 2.11. kl. 11: Alla Helgons dags gudstjänst. Kyrkokören medverkar. Ljuständning för de avlidna försam-lingsmedlemmar som blivit jordfästa här i sin hemförsamling sedan allhel-gona i fjol. Om nära anhöriga önskar kan vi tända ljus också för avlidna med anknytning till Korsnäs som begravts på annan ort. Kontakta i så fall pastor-skansliet på 044-4101800 eller korsnas.pastorskansli@evl.fi.

Sö. 3.11. kl. 10: Söndagsskola i barn- och ungdomsrummet, Janne Heikkilä

Sö. 3.11. kl. 11: Högmässa i Molpe bykyrka, kyrkkaffe. Heikkilä, Granholm, Silversisters. Därefter styrelsemöte.

Sö.10.11 kl.10: Söndagsskola i barn- och ungdomsrummet, Maggie Haga

Sö 10.11 kl 11: Gudstjänst, Kronqvist, Granholm.

Må 11.11 kl 13: Vänstugan för både män och kvinnor i FH.

Ti 12.11 kl 18: Kyrkans barntimme i Tak-lax bönehus.

Ti 12.11 kl 19: Träffpunkt i Taklax böne-hus.

On 13.11 kl 13: Silvergruppen i FH. Leif Eriksson berättar om Martin Luthers andakts- och böneliv. Silversisters sjunger.

To 14.11 kl 19-21: Auktion i Molpe bykyrka.

KRISTINESTAD

kristinestadssvenskaforsamling.fi

Fre 1.11 kl. 19: Allhelgona-andakt i Tjock kapell. Norrback.

Lör 2.11 kl. 10: Gudstjänst med paren-tation i Lfds kyrka. Norrback, Martika-inen, kyrkokören.

Lör 2.11 kl. 12: Gudstjänst med paren-tation i Krs kyrka. Engström, Nilsson, Martikainen, kyrkokören.

Lör 2.11 kl. 18: Gudstjänst med paren-tation i Sby kyrka. Norrback, Martikai-nen, Glädjedropparna.

Sön 3.11 kl. 12: Högmässa i Krs kyrka. Engström, Bergqvist.

Sön 3.11 kl. 18: Bibelsamtal i Lfds förs.hem.

Tis 5.11 kl. 12: Syförening i Härkmeri bönehus.

Ons 6.11 kl. 13: Pensionärssamling i Lfd.

Ons 6.11 kl. 19: Ekumenisk bönestund i Krs finska förs.hem tillsammans med "Suupohja rukoilee".

Fre 8.11 kl. 19: Café magasinet, gäst: Ben Westerling.

Fre 8.11 kl. 19: Missionskväll Fram-tidshopp för Nepal i Vänstugan Primula med Ben och Mia Westerling FMS.

Fre 8.11 kl. 19: Pärbandet i Sby kyrka, gäst: Gunilla Teir "På seglats med Je-sus". Busstransport ordnas, anm. till Inga-Lene 040 527 7611 före 5.11.

Fre 8.11 kl. 21: Nattvardsmässa i Sby kyrka.

Lör 9.11 kl. 13: Vänstugan Primula: Ne-palesisk lunch kl. 13 (10€, anmälningar senast 6.11 tel. 040 588 6061). Kl. 14 program om Nepalesisk matkultur och arbete bland utstötta i Nepal. Medverkande Mia o. Ben samt kocken Dewaka.

Lör 9.11 kl. 18: Kvällsmässa i Dagsmark bönehus. Engström.

Sön 10.11 kl. 12: Gudstjänst med dop i Krs kyrka. Engström, Nilsson. Kyrk-kaffe i Krs förs.hem, Daniel och Erica Norrback bjuder.

Sön 10.11 kl. 15: Högmässa i Sby kyrka. Engström, Nilsson.

Mån 11.11 kl. 13: Dagsmark syförening i bönehuset.

Ons 13.11 kl. 11.15: Pensionärssamling i Krs förs.hem.

NÄRPES

www.narpesforsamling.fi

Närpes

Lö 2.11 kl 12: Gudstjänst med paren-tation, Audas-Willman, Lindén, S:ta Maria förs.kör.

Sö 3.11 kl 12: Finsk gudstjänst Ingves-gård, Heikkilä.

Lö 9.11 kl 14: Kördag i Luthergården med Evangelivox.

Lö 9.11 kl 18: Musikandakt i Luther-gården med Evangelivox, Bo-Greger Nygård.

Lö 9.11 kl 18: Aftonmusik i S:ta Maria.

Sö 10.11 kl 12: Innerlighetens mässa Audas-Willman, G o S.Lindén, Lau-date.

On 13.11 kl 12: Pensionärssamling i förs.hemmet, börjar med lunch. Da-gens gäst: Håkan Westermark. Blom-berg, Lindén.

Övermark

Lö 2.11 kl 12: Gudstjänst med paren-tation, Jakobsson, Rosengård, Över-markkören, Övermark gospel.

Sö 10.11 kl 12: Högmässa Jakobsson, Rosengård, Legatomedverkan.

On 13.11 kl 18: Bibelstudium med Al-bert Häggblom i luth.bönehuset.

Pörtom

To 31.1 kl 13: Pensionärssamling i förs.hemmet.

Lö 2.11 kl 18: Gudstjänst med paren-tation, Jakobsson, Lindén, Heikkilä, Pörtomkören.

Sö 10.11 kl 12: Högmässa Sundqvist, Lindén.

KORSHOLMS PROSTERI

BERGÖ

Lö 2.11 kl. 16: Gudstjänst på alla hel-gons dag, Englund, Brunell, kyrkokören. Ljuständning för dem som avlidit sedan alla helgons dag senast frades.

Sö 3.11 kl. 14: Högmässa, Englund, Brunell.

Må 4.11 kl. 10: Familjeklubben.

Ti 5.11 kl. 13: Syföreningen för kyrka och mission.

Ti 5.11 kl. 14: Andakt på Fyrgården, Englund.

On 6.11 kl. 18: Kyrkokören övar.

Fr 8.11 kl. 20: Ungdomskväll.

Sö 10.11 kl. 14: Gudstjänst, Tornberg, Brunell.

Må 11.11 kl. 10: Familjeklubben.

Må 11.11 kl. 13: Minior och junior.

Ti 12.11 kl. 13: Syföreningen för kyrka och mission.

On 13.11 kl. 18: Kyrkokören övar.

KORSHOLM

Missionssyfoeringens försäljning och snabblotteri: 3.10 inbringade 688,- € , som går oavkortat till missionen. Hjärtligt tack till alla som deltog, och välkommen igen 1.12 kl 17 på julbasar och julgröt i församlingsgården i Smedsby!

Gudstjänst Alla helgons dag: 2.11 kl 11 i kyrkan. Parentation med ljuständning för våra avlidna. Lindblom, Wester-lund, Nordqvist-Källström, Salla Knif flöjt, Korall-kören. Kyrktaxi ordnas, ring pastorskansliet tel. 0400415008, senast 1.11.

Mozart c-mollmässa: 2.11 kl 19 i kyr-kan. Konsert med Kammarkören Psal-lite o Korsholms kammarorkester. So-lister Camilla Nylund, Susanne Wes-terlund, Anton Saris o Hannu Ilmolahti. Dir. Rainer Holmgård. Biljetter 20/15€ (stud. och pensionärer). Barn under 12 år gratis.

KORSHOLM

Fira allhelgona med Mozarts toner i moll

Lördag 2.11 kl 19 i Korsholms kyrka. Konsert med Kammar-kören Psallite och Korsholms kammarorkester. Solister **Ca-milla Nylund, Susanne Wes-terlund, Anton Saris och Hannu Ilmolahti.** Dirigent **Rainer Holm-gård.** Biljetter 20/15 euro (stu-derande och pensionärer). Barn under 12 år gratis.

FOTO: JOHAN HAGSTRÖM

Kvällsmässa med parentation: 3.11 kl 18 i Smedsby fg. Berg o Nord-qvist-Källström. Kör för alla. Vi tänder ett ljus för våra avlidna och läser upp deras namn.

Missionssyfsöreningen: 4.11 kl 13 i Smedsby fg.

Karaträffen: 6.11 kl 13 i Smedsby fg. Medv. Rainer Holmgård "Lina Sandells psalmer".

Högmässa: 10.11 kl 11 i Korsholms kyrka, Berg, Westerlund.

Pensionärsgrupp: 12.11 kl 13 vid Helsinghörnan i Helsingby. Ossian Westlin om "Natur och fåglar".

KVEVLAX

Karakaffe: to 31.10 kl 9.15 i drängstugan. Kvevlax Sparbank 100 år, Kjell Herberts.

Bön och nattvard: fr 1.11 kl 8.45 i kyrkan. En kort bönestund med nattvard, en stilla stund inför helgen.

Gudstjänst Alla helgons dag: lö 2.11 kl 10, Ljuständning för de under året avlidna. Ruth Vesterlund, Rodney Andrén, Kyrkokören.

Kvällsgudstjänst: sö 3.11 kl 18, Ruth Vesterlund, Rodney Andrén.

Knattemusik: må 4.11 kl 18-18.45 i stallet. En rolig sångstund för småbarnsfamiljer.

Bön för bygden: må 4.11 kl 19 i krubban.

Mathjälpen: ti 5.11 kl 10 i drängstugan.

Bön och Bibel: ti 5.11 kl 19 i krubban.

Föräldra-barngrupp: on 6.11 kl 10 i dagklubben.

Kvällssyfsöreningen: on 6.11 kl 17.30 i drängstugan.

Barnkören övar: to 7.11 kl 18 i församlingshemmet.

Korsholms prosteris kyrkosångkrets årsmöte: to 7.11 kl 18.30 i församlingshemmet.

Bön och nattvard: fr 8.11 kl 8.45 i kyrkan. En kort bönestund med nattvard, en stilla stund inför helgen.

Högmässa: sö 10.11 kl 10. Fredrik Kass, Rodney Andrén.

Knattemusik: må 11.11 kl 18-18.45 i stallet. En rolig sångstund för småbarnsfamiljer.

Mathjälpen: ti 12.11 kl 10 i drängstugan.

Föräldra-barngrupp: on 13.11 kl 10 i dagklubben.

Pensionärssamling: on 13.11 kl 13 i församlingshemmet. Rune Lindblom pratar om "kristna knuttar". Pensionärskören medverkar.

Karakaffe: to 14.11 kl 9.15 i drängstugan. En resa med SS Tottesund, Börje Sjöblom. Ett lotsöde, Lars Tammelin.

MALAX

FRE 1.11 kl. 13: Kamratstödsgrupp i Sockenstugan, för personer som drabbats av stroke, ms, parkinson eller liknande sjukdomar samt deras stödpersoner. Följande träffar 29.11 och 20.12.

LÖ 2.11 kl. 18: Alla helgons dag. Minnesgudstjänst i kyrkan. Panu Sivonen, oboe, Kyrkokören. Kyrktaxi. Tornberg, Lax, Bjurbäck.

SÖ 3.11 kl. 10: Högmässa i kyrkan. Tornberg, Lax.

SÖ 3.11 kl. 17: Bön för alla i FH. Servering, barnpassning.

MÅ 4.11 kl. 10: Karacafé i KH. Arr. Äldrerådet och Folkhälsan i Malax.

MÅ 4.11 kl. 19: Musikinstitutet Legatos elevkonsert i kyrkan. Fritt inträde.

ON 6.11 kl. 12: Tro i vardagen i KH, för pensionärer. Sång, diskussion och kaffe.

TO 7.11 kl. 13: Minnescafé i KH. Arr. Österbottens Minneslots.

SÖ 10.11 kl. 11: Fars dag. "Vi får säga pappa"-mässa med Barnkören i kyrkan. Lunch med kaffe och tårter, 8 euro/

pers., under 3 år gratis, 20 euro/fam. Anm. till kansliet, 050-462 9575, senast 4.11. Tornberg, Lax, Flygar.

MÅ 11.11 kl. 18: Ekumenisk bön i KH.

TI 12.11 kl. 19: Diskussionsgruppen Amici i KH. Vi diskuterar aktuellt och gammalt inom teologi, psykologi och filosofi.

PETALAX

Ljuständning: lö 2.11 kl. 19 i kyrkan. Vi tänder ljus för de församlingsmedlemmar som avlidit sedan senaste allhelgona. Kyrkokören medverkar. Englund, Brunell.

Högmässa: sö 3.11 kl. 11. Englund, Brunell. Kyrktaxi.

Kvällsgudstjänst: sö 10.11 kl. 18. Tornberg, Brunell.

Syfsöreningen: on 13.11 kl. 13.30 i församlingshemmet.

Andakt: to 14.11 kl. 13 i Westerhemmet modul A. Kl. 14 i Pensionärshemmet samlingssal.

REPLIT

Gudstjänst: Lö 2.11 kl. 10 i Replot. Camilla Svevar, Michael Wargh. Ljuständning för de under året avlidna.

Gudstjänst: Lö 2.11 kl. 12.30 i Björkö. Camilla Svevar, Michael Wargh. Ljuständning för de under året avlidna.

Meditationsgudstjänst med stenvandring: Sö 3.11 kl. 18 i Replot. Camilla Svevar, Michael Wargh.

Gemenskapskväll med mat: To 7.11 kl. 17 för alla åldrar. Mat, program, samvaro. Frivillig avgift.

Kvällsmässa: Sö 10.11 kl. 18 i Replot. Camilla Svevar, Erica Nygård.

SOLF

Alla helgons dag: lö 2.11 kl 10. Högmässa med ljuständning för dem som avlidit under det gångna året. Mats Björklund och Karolin Wargh. Cellomusik med Jyrki Paalanen

Högmässa: sö 3.11 kl 10. Mats Björklund, Karolin Wargh

Föräldrabarn-träff: ti 5.11 med drop-in från 9.30

Pensionärsträff: on 6.11 kl 13. Besök av Replot församlings pensionärer

Gudstjänst: sö 10.11 kl 10 Mats Björklund och Ida Mitts

Föräldrabarn-träff: ti 12.11 med drop-in från 9.30

Missionsvännerna: on 13.11 kl 13-15 i församlingshemmet. Ledare Barbro Wester

Höstmöte i Solf: 16-17.11 Förbundet Kyrkans Ungdom arrangerar sitt höstmöte med Magnus Persson: Kallad, Rustad, Sänd

Auktion för missionen: må 18.11 kl 19 i församlingshemmet

Mathjälp varje torsdag: kl 17.30-18.00, Stundarsvägen 1 (ingång från gårds-sidan)

PEDERSÖRE PROSTERI

ESSE

Fre 1.11 kl. 14-18: Öppet hus i kapellet på begravningsplatsen. Andakt varje heltimme.

- kl. 15: Sångstund i Essehemmet.

Lö 2.11 kl. 10: Högmässa i kyrkan, Björk, Ravall, Gloriess. Textläsare Kristina Granstedt-Ketola.

- kl. 14: Sammankomst i Punsar bönehus.

- kl. 19: Ljuständning i kyrkan till minne av församlingsbor som avlidit sedan allhelgona 2018, Björk, Ravall, Cederberg, församlingsskören.

Sö 3.11 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan, Björk, Ravall, sång och musik av

KRISTINESTAD

Nepal i fokus

Fredag 8.11 klockan 19: Missionskväll Framtidshopp för Nepal i Vänstugan Primula med Ben och Mia Westerling från Finska Missionssällskapet.

Lördag 9.11 klockan 13, Vänstugan Primula: Nepalesisk lunch och program om nepalesisk matkultur och arbete bland utstötta i Nepal. Medverkande Mia och Ben Westerling samt kocken Dewaka. (Lunch 10 euro, anmälningar senast 6.11 tel. 040 588 6061).

ungdomsgrupp. Textläsare Elisabet Smeds.

- kl. 14: Sammankomst i Punsar bönehus.

Må 4.11 kl. 14: Syfsörening i Essehemmet.

- kl. 18: Bibelsits i Ytteresse bönehus.

Sö 10.11 kl. 10: Högmässa i kyrkan, Granlund, Mäkelä, textläsare Christel Gunell, kyrkvårdar Överesse.

- kl. 14: Sammankomst i Punsar bönehus.

TI 12.11 kl. 18.30: Handarbetscafé i Ytteresse bönehus.

Lö 16.11 kl. 10-12: Församlingsfest för stora och små i församlingshemmet.

JAKOBSTAD

FR 1.11 kl. 13.00: Andakt med nattvard på Ahlbäckshemmet, Krokfors, Borgmästare.

FR 1.11 kl. 13.30: Andakt med nattvard på Mariahemmet, Björkholm-Kallio, Wester.

FR 1.11 kl. 19.00: In da house i Församlingscentrets ungdom. Wikblad.

LÖ 2.11 kl. 12.00: Mässa i Jakobstads kyrka, Björkholm-Kallio, Krokfors, Wester, Borgmästare, Chorus Novus.

LÖ 2.11 kl. 18.00: Parentation i Församlingscentret, Krokfors, Wester, Borgmästare, diakoniarbetarna. Ett enskilt ljus tänds och den avlidnes namn läses för var och en av våra församlingsmedlemmar som har avlidit sedan senaste Alla helgons dag (oberoende av var jordfästningen ägt rum). Ett gemensamt ljus tänds även för dem som avlidit och begravts på annan ort och för annan sorg. Efteråt servering.

LÖ 2.11 kl. 19.00: Sångafton med andakt i Skutnäs bönehus.

SÖ 3.11 kl. 11.00: Gudstjänst med små och stora i Församlingscentret, Smeds, Borgmästare, Tallgren. Barn och vuxna från öppen dagklubb medverkar. OBS! Tid och plats.

SÖ 3.11 kl. 15.00: Sammankomst i Skutnäs bönehus, Ove Gädda. Kaffe

efteråt.

SÖ 3.11 kl. 17.00: Fokus i Församlingscentret. Vittnesbördskväll, Ralf Salo m.fl.

SÖ 3.11 kl. 19.00: Cantates 10-års konsert i Jakobstads kyrka, solister Emma Lönnqvist, Roy Pettersen, dirigent Lisen Borgmästare.

TI 5.11 kl. 13.00: Tisdagssamling på Station I, David Forsblom.

TO 7.11 kl. 19.00: Kvinnocafé i Församlingscentret. Gäst: Johanna Björkholm-Kallio. Turpeinen, Borgmästare. Musikskolan. Servering.

TO 7.11 kl. 19.00: Vardagspaus - för kvinnor i Bonäs prästgård, Englund.

FR 8.11 kl. 19.00: Hela kyrkan sjunger! i Jakobstads kyrka, Cantate, Vestanlidgårdens strängband, Kyrkokören, Nådens Vind, Tor Lindén, Raimo Forss, Wester, Borgmästare, andakt Björk.

FR 8.11 kl. 19.00: In da house i Församlingscentrets ungdom. Nylund-Wentus.

SÖ 10.11 kl. 12.00: Gudstjänst i Jakobstads kyrka, Turpeinen, Borgmästare. Sång av Håkan Streng. Gideoniterna medverkar. Roy Pettersens gudstjänstgrupp.

SÖ 10.11 kl. 15.00: Sammankomst i Skutnäs bönehus, Herman Mård. Kaffe efteråt.

ON 13.11 kl. 14.00: Samtalsgrupp kring sorg i Församlingscentret, Turpeinen, Sandström.

TO 14.11 kl. 18.00: SLEF:s missionsafton i Församlingscentret, Charles Isaksson.

KRONOBY

Nattvardsandakt: To 31.10 kl 14.30 vid Sylviahemmet, 15.30 Herberts Hus

Musikleis: Fr 1.11 kl 9.30 i fh

En stund i stillhet med musik till tröst och åminnelse: Fr 1.11 kl 18.00 i kyrkan, Malin Storbjörk, Anders Forsman, Maria Ellfolk-Lasén, Vokalgrupp från kören Aglepta.

Ungdomssamling: Fr 1.11 kl 19.30 i fh, filmkväll, servering.

Mässa: Lö 2.11 kl 10.00 i kyrkan, Wallis,

Ellfolk-Lasén, Kyrkokören, Norrpåras läslag

Mässa: Sö 3.11 kl 10.00 i kyrkan, Wallis, Ellfolk-Lasén, Torgare-Spikas-Harabacka läslag.

Seniorcafé: Må 4.11 kl 9.00 i lilla salen, Håkan Häggblom och Erik Lindqvist in-formerar om projekt Livbåten.

Karagruppen: Ti 5.11 kl 18.00 i fh.

Möte: Lö 9.11 kl 19.00 i lilla salen, Magnus Dahlbacka

Gudstjänst: Sö 10.11 kl 10.00 i kyrkan, Wallis, Ellfolk-Lasén.

Seniorcafé: Må 11.11 kl 9.00 i lilla salen, gäst Barbro Berglund.

Ungdomsträff med Nedervetil ungdomar: Fr 15.11 kl 19.30 i fh, dagklubben

Ungdomssamling: Lö 16.11 kl 19.30 i fh, kvällens gäst Jimmy Österbacka.

Mässa: Sö 17.11 kl 10.00 i kyrkan, Kavilo, Ellfolk-Lasén, Erickson, Wiklund. Konfirmanders nattvardsgång.

LARSMO

Lö 2.11 kl. 10 Allhelgonadagens högmässa med parentation: ljuständning till minnet av dem som avlidit sedan förra Allhelgonadagen. Boris Salo, Lassila, Forsman, kyrkokören. Kyrkvård: Björn, Björnvik, Långstranden, Kalvholmen. Efteråt kyrklunch och samling i sorgens tecken i församlingshemmet. Eva Hietanen från Vörrå delar sina personliga erfarenheter av vandrigen i sorgens landskap.

- **kl. 18 Nattvardsmässa:** i kyrkan, Lassila. Arr. Risöhall bönehus.

Sö 3.11 kl. 10 Gudstjänst: Lassila, Forsman, sång Marina Rintamäki. Kyrkvård: Bosund gårdsnummer.

Sö 10.11 kl. 10 Högmässa: Boris Salo, Hans Wiklund, sång Evelina Sundvik, kyrkkaffe. Kyrkvård: Finholm.

To 14.11 kl. 18.30 Kvinnocafé: vid Man-na, vittnesbörd.

NEDERVETIL

Fr 1.11 kl. 13.00: Andakt i pensionärs-hemmet, Smedjebacka.

Fr 1.11 kl. 19.00: Stilla musik i kyrkan, Smedjebacka.

Lö 2.11 kl. 10.00: Alla helgons dag högmässa med ljuständning för avlidna, Store, Smedjebacka och Kyrkokören. Kyrkkaffe i fh.

Sö 3.11 kl. 10.00: Högmässa i Norrby byagård, Store, Smedjebacka.

To 7.11 kl. 14.00: Andakt i Sandbacka Vårdcenter, Store, Smedjebacka.

NYKARLEBY

”En tom famn”

Fredag 1.11 klockan 18 i Nykarleby kyrka. Gudstjänst med temat ”En tom famn”. En famn kan vara tom på olika sätt. Barnlöshet, missfall, förlorat barn och förluster av barn som aldrig blev till kan ge sorg. Här får vi komma inför Gud med vår sorg, våra frågor, våra böner och vår tomma famn.

Gudstjänsten baserar sig på den finskspråkiga ”Tyhjän sylin messu” som firas återkommande runtom i Finland. Guds-tjänsten är enkel och avskalad, men rum för stillhet och musik. Efter gudstjänsten finns möjlighet till samtal och bön.

Jeppo

Lö 2.11 kl 19 Tvåspråkig kvällsmässa: parentation, kyrkan, Östman, Lönnqvist, kyrkokören.

To 7.11 kl 13 Missionsmöte: bönehuset, gäst Ole Nordström.

Sö 10.11 kl 11 Vi får säga pappa-mässa: kyrkan, Östman, Caj Nordström, Johanna Häggblom, barn.

Ti 12.11 kl 18 Fest för årets 75-åringar: fh

On 13.11 kl 18 Face to face: fh

To 14.11 kl 13 Missionsmöte: bönehuset, gäster Åke o Ann-Lis Lillas.

PEDERSÖRE

www.pedersoreforsamling.fi

Fr 1.11 kl 18-20: Kyrkan öppen för stillhet och ljuständning

Lö 2.11 kl 10: Högmässa med nattvard i kyrkan, Kyrkokören, liturg Häggblom, pred. Österbacka, Östman, Pandey, textläsare Kerstin Grev, dörrvärdar Forsby

Lö 2.11 kl 15 och 19: Sammankomst i Flynnängens bönehus, Rolf Ohlsen, tolkning

Lö 2.11 kl 19: Andakt med ljuständning i kyrkan, Manskören, Österbacka, Emet, Östman, Pandey, ljus tänds för gravsatta i Pedersöre församling sen allhelgona 2018

Sö 3.11: Ingen gudstjänst i kyrkan, istället: kl 10 Familjegudstjänst med söndagsskolan i Lepplax bykyrka, radiering, St Olofskören, lit. Erikson, pred. Häggblom, Östman, Pandey

Sö 3.11 kl 15: Sammankomst i Flynnängens bönehus, Rolf Ohlsen, tolkning

Sö 3.11 kl 19: Kyrkokonsert med sångare och musiker från Pedersörebyg-gens sång- och musikförbund i kyrkan, andakt Häggblom, kollekt för den lokala diakonin

Må 4.11 kl 13: Symöte i Källby bönehus

To 7.11 kl 19.30: Bibel och bön i Forsby bykyrka

Fr 8.11 kl 14: Andakt i Pedersheim, Häggblom, Pandey

Sö 10.11 kl 10: Gudstjänst i kyrkan, lit. Österbacka, pred. Häggblom, Pandey, textläsare Ulla Storbjörk, dörrvärdar Källby

Sö 10.11 kl 15: Sammankomst i Flynnängens bönehus, Fredrik Snellman

Må 11.11 kl 13: Symöte i Forsby bykyrka

Må 11.11 kl 13.30: Sundby-Karby symöte i Sundby byahem

Sö 17.11 kl 10: Högmässa med nattvard

i kyrkan, lit. Österbacka, pred. Er-ikson, Östman, textläsare Anders Salo, dörrvärdar Källby, skriftskolan startar, efteråt samling för konfirmander och föräldrar i församlingshemmet

Fr 22.11 kl 19: Cafékällby med vår tids Agricola i Kyrkostrands församlings-hem, Riikka-Maria och Tomas Kolkka som jobbat i Papua Nya Guinea och numera Thailand.

PURMO

Lö 2.11 kl. 10: Högmässa i kyrkan, ljuständning för dem som avlidit sedan senaste allhelgona. Portin, Johansson, Forsblom.

Sö 3.11 kl. 10: Söndagsskola i kyrk-hemmet.

- **kl. 12:** Gudstjänst i Emaus bönehus, Portin, Johansson. Efter gudstjänsten kyrkkaffe och smörgåsar.

- **kl. 14:** Allhelgonamöte i Emaus bönehus, J-E Sandström, Portin, Johansson, sång av Nådens vind.

Må 4.11 kl. 19.30: Salamu i kyrkhemmet.

Ti 5.11 kl. 17: Drängstugans talkokväll.

On 6.11 kl. 18: Sing-inövning för barn i kyrkhemmet, inför gudstjänsten 17.11.

To 7.11 kl. 14: Andakt i Purmohemmet, Forsblom, Johansson.

Fre 8.11 kl. 18.30: Ungdomssamling i Lyjo, Wiklund.

Sö 10.11 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan, Ralf Salo, Johansson.

Ti 12.11 kl. 13.30: Kenyamissionsmöte hos Knut Vikström.

On 13.11 kl. 18: Sing-inövning för barn i kyrkhemmet, inför gudstjänsten 17.11.

To 14.11 kl. 14: Nattvard i Sisbacka pensionärsbostäder, Portin, Johansson.

Sö 17.11 kl. 9.30: Gemensam frukost i kyrkhemmet. 4 €/vuxna, 2 €/4-15 år, max 15 €/familj.

- **ca kl. 10.15:** Gudstjänst för stora och små i kyrkhemmet, Portin, Johansson, lovsångsteamet.

23-24.11: Sos-läger på Pörkenäs för de som går i åk 6 och 7. Anmälningar senast 3.11 via hemsidan.

TERJÄRV

To 31.10: kl 14 Finsk bibel- och samtalsgrupp i Småbönders hos Marketta Widjeskog.

Alla helgons dag Lö 2.11 kl 10: Högmässa med ljuständning, khden, kantorn, kyrkokören, Kristine Hänninen, violin.

Sö 3.11:

- **kl 10:** Gudstjänst i Högnabba, khden, kantorn.

- **kl 19:** Andakt och gemenskap i Kortjärvi, Heidi & Evans Orori.

On 6.11 kl 14.30: samlas Sorgegruppen i förs.h.

Fr 8.11 kl 18: start från förs.h. Ungdomarna till musikcafé i Öja.

Lö 9.11 kl 9.30-16.30: Skriftskoldag i förs.h.

Sö 10.11 kl 10: Gudstjänst, khden, kantorn.

Må 11.11 kl 19: Karasamling i förs.h, Nils Johansson och Jens Sjölin medv.

Fr 15.11 kl 19: Ungdomssamling i förs.h, Alaric Mård medv. Servering.

Sö 17.11 kl 10: Högmässa, khden, Kristi-an Gädtnäs, kantorn.

Andrum kl. 6.54

(med repris 9.10)

Fredag 1.11 Fred Wilén, Helsingfors
Måndag 4.11 Helene Liljeström, Sibbo
Tisdag 5.11 Maria Björkskog, Esse
Onsdag 6.11 Catharina Englund, Jakobstad
Torsdag 7.11 Joanna Nylund, Helsingfors (R)
Fredag 8.11 Roger Andersson, Vasa
Måndag 11.11 Rolf Steffansson, Borgå
Tisdag 12.11 Hans Växby, Vanda
Onsdag 13.11 Sixten Ekstrand, Borgå
Torsdag 14.11 Peter Sjöblom, Vörrå (R)

Gudstjänst kl. 13.03

Lördag 2.11 Högmässa med Mariehamns församling. Predikant och liturg: Katarina Gäddnäs. Organist, kantor och körledare: Guy Karlsson. Kör: Freda'kören. Solist: Lasse Fredrikson. Textläsare: Ulla Andersson och Kasimir Antbrams. Föredbjare: Titti Sundblom.

Katarina Gäddnäs är predikant och liturg i lördagens högmässa som sänds från Mariehamns församling.

Tv-gudstjänst på Alla helgons dag

På Alla helgons dag sänder Yle Fem en gudstjänst med ljusständning och bön från Borgå domkyrka.

– Alla helgons dag är en populär kyrklig högtid och därför känns det naturligt att också sända en gudstjänst i tv, säger ansvariga redaktören **Lucas Snellman**.

I den lågmälda och meditativa gudstjänsten är **Hanna Eisentraut-Söderström** liturg. Helgdagens bibeltext läses av **Brenda Serralde** och förbönen leds av **Erik Vikström**. Vid orgeln sitter **Mikael Helenelund**. Med sång

Aftonandakt kl. 19.15

Fredag 1.11 Bevarade ord. Lucas Snellman läser texter av Frank Mangs (R)
Lördag 2.11 kl.18.03 Ett ord inför helgen
Söndag 3.11 Jesu sändebud. Textläsare: Eva Johansson och Ingemar Johansson.
Måndag 4.11 Erik Vikström, Borgå
Tisdag 5.11 Catharina Englund, Jakobstad
Onsdag 6.11 Gunnar Weckström, Karis
Torsdag 7.11 Catarina Olin, Sundom (R)
Fredag 8.11 Bevarade ord. Lucas Snellman läser texter av Frank Mangs (R)
Lördag 9.11 kl.18.03 Ett ord inför helgen
Söndag 10.11 Trons grund. Textläsare: Sofia Liljeström och Olli Liljeström.
Måndag 11.11 Erik Vikström, Borgå
Tisdag 12.11 Mikael Sundkvist, Vanda
Onsdag 13.11 Kurt Hellstrand, Jakobstad
Torsdag 14.11 Gunnar Weckström, Karis

Söndag 3.11 Familjegudstjänst med Pedersöre församling. Predikant: Hans Häggblom. Liturg: Stefan Erikson. Organist och körledare: Henrik Östman. Kantor: Diana Pandey. Sång: S:t Olofs kören och söndagsskolbarnen.

Söndag 10.11 Litterär gudstjänst med Ekenäsnejdens svenska församling. Predikant: Karin Erlandsson.

Erik Vikström, Hanna Eisentraut-Söderström, Brenda Serralde, Camilla Wiksten-Rönnbacka, Elina Mieskolainen och Mikael Helenelund medverkar i gudstjänsten. FOTO: LEIF LINDGREN.

medverkar **Camilla Wiksten-Rönnbacka** och med violin **Elina Mieskolainen**. Tv-regi **Leif Lindgren**.

Yle Fem lördag 2.11 kl. 12.

Himlalliv: Samtal på gymmet

Mats Söderman tävlar i bodybuilding och tillbringar flera timmar om dagen på gymmet. Förutom tyngder och näringslära är den sociala delen också en viktig bit i sporten. På gymmet är det extra lätt att skaffa vänner, och där är alla välkomna. Det var också mellan träningspassen som Mats lärde känna **Mustafa Jawad Al-Braichi**, som tvingades fly

från Irak på grund av ett taterat kors på armen.

Yle Fem måndag 4.11

kl. 18.30, repris tisdag 5.11.2019 kl. 10.

Himlalliv: Gränsområdet

Kristi Ainjärv växte upp i Estland under sovjettiden, och som barn såg hon kommunismen som en lek. Det var strängt förbjudet att vistas på Roosta strand på nätterna eftersom det var ett gränsområde, men Kristi och hen-

nes kompisar badade där ändå, och dök undan militärens strålkastare.

När Estland blev självständigt på 80-talet öppnade sig gränserna och Kristi kunde resa utomlands – och lära sig svenska.

Yle Fem måndag 11.11 kl. 18.30, repristisdag 12.11.2019 kl. 10.

Välkommen på Fridsföreningen i södra Finlands tvåspråkiga höstmöte 9-10.11.

Mötet ordnas i Suomen Raamattuopisto (Helsingforsvägen 10, Grankulla)
 Mötet börjar på lördag kl.13
 och söndag med högmässa kl.11.
www.frebe.fi

NYTT FRÅN DOMKAPITLET

Förordnanden

Tf. kyrkoherden i **Brändö-Kumlinge församling Kent Danielsson** förordnas att sköta kyrkoherdetjänsten i Brändö-Kumlinge församling på heltid 1.1–31.5.2020.

Kyrkoherden i **Åbo svenska församling Mia Bäck** beviljas tjänstledighet 9.12.2019–31.8.2020.

Prosten **Clas Abrahamsen** förordnas till tf. kyrkoherde i **Åbo svenska församling** 9.12.2019–31.5.2020.

Kaplanen i **Borgå svenska domkyrkoförsamling Hanna Eisentraut-Söderström** beviljas partiell tjänstledighet motsvarande 20 % av heltid för tiden 1.1.2020–31.8.2020.

Kaplanen i **Larsmo församling Marko Sjöblom** beviljas tjänstledighet 12.9–17.11.2019.

Prosten **Markus Ventin** förordnas till tf. kaplan i **Larsmo församling** 11.9–17.10.2019.

Prosten **Boris Salo** förordnas till tf. kaplan i **Larsmo församling** 21.10–14.11.2019.

Pastor **Stefan Djupsjöbacka** förordnas till församlingspastor i **Sibbo svenska församling** 1.10–30.11.2019.

Kyrkoherdetjänsten i Jakobstads svenska församling

Kyrkoherdetjänsten i Jakobstads svenska församling har inom utsatt tid sökt av kaplanen i **Jakobstads svenska församling Jockum Krokfors**. Domkapitlet har intervjuat den sökande och konstaterat denne vara behörig för tjänsten.

Kaplanstjänsten i Mariehamns församling

Kaplanstjänsten i Mariehamns församling har inom utsatt tid sökt av församlingspastorn i **Finström-Geta församling Alexandra Äng** och kaplanen i **Korsholmssvenska församling Jessica Bergström-Solborg**. Domkapitlet har granskat de sökandes behörighet och konstaterar att vardera sökande är formellt behörig. Beträffande skicklighet och för-

måga är pastor Jessica Bergström något mer meriterad än pastor Alexandra Äng.

Övrigt

Domkapitlet har antagit en instruktion för tillstånd för bisyssla för präster i församling eller samfällighet. Instruktionen finns på domkapitlets hemsida under förvaltning och prästers personaladministration.

Domkapitlet utser biskop **Bo-Göran Åstrand** till Borgå domkapitels medlem i stiftelsen Helsingfors Diakonissanstalts delegation för åren 2020–2022.

Undantagsval i Pedersöre församling

Domkapitlet har beslutat om undantagsval i Pedersöre församling som inrättas från 1.1.2020 enligt följande tidtabell:

2.12.2019–15.1.2020 Kungörelse om kandidatuppställning (VOK 12 §)

15.1.2020 Inlämnande av stiftelseurkund (VOK 16 §)

16.1.2020 Behandling av stiftelseurkunder och uppgörande av sammanställning av kandidatlistor (VOK 17 §)

31.1.2020 Inlämnande av rättelser (VOK 18 §)

4.2.2020 Godkännande av stiftelseurkunder och uppgörande av sammanställning av kandidatlistor (VOK 19 §)

6.2.2020 Tillkännagivande av kandidatlistor (VOK 21 §)

Anslag om förhandsröstning och hemröstning (VOK 24 §)

2–8.3.2010 Förhandsröstning och hemröstning (VOK 24 §)

15.3 Valdag

17.3 Valnämnden fastställer valresultatet (VOK 53 §)

Samtidigt konstateras att röstberättigade för församlingen i val av lekmän till kyrkomötet och stiftsfullmäktige 11.2.2020 är lekmännen i organisationskommissionen samt lekmännen som representerar församlingen i samfällighetens gemensamma kyrkofullmäktige.

Bytte från gäng till Jesus

Jag har aldrig sett min far. Min mor ville inte ha mig. Jag fick tidigt veta att jag var en olycka och att världen hade varit en bättre plats om jag inte varit född. Här börjar Curt Westman, mannen bakom radioserien *Vägen genom Bibeln*, sin vandring med Gud.

TEXT OCH FOTO: **JOHAN SANDBERG**

För någon vecka sedan besökte Curt Westman Jakobstad och Pedersöre för att tala i Skutnäs och Källby bönehus. Att laestadianerna öppnar sin predikstol för predikanter utifrån är inte vanligt.

I stället för att festa med sina vänner började han hållas hemma.

– Tidigare hade jag hade flytt alla former av stillhet, tystnad och ensamhet. Nu, i tystnaden och ensamheten, kom oron och tankarna. Tänk om de kristna har rätt, att graven inte är slutet. Tankarna blev bara värre och värre.

Recenserade en bok han inte läst

I Bygdsiljum i Västerbotten, där han då bodde, fanns en man som var känd för att han alltid frågade människor hur de har det med Gud.

– Då jag såg honom komma bytte jag till andra sidan av vägen, för jag ville inte få frågan. Men han bytte också sida. När jag fick frågan svarade jag att de sagorna inte är mycket för en vuxen man. Jag var ju ändå 19 år. Det var ju trevlig att höra, sade han. Det hade jag inte väntat så jag ropade efter honom: Är det trevlig att jag inte tror på Gud? Nej, sade han, men det är trevligt att du äntligen läst boken ordentligt. För det har du alltså gjort. Det hade jag ju inte. Jaha, sade han, i mina kretsar räknas det inte som särskilt intelligent att recensera böcker man inte läst. Så gick han.

Curt insåg att mannen hade rätt.

– Där började en process. I mörkret, så att inte adoptivföräldrarna skulle märka det, sökte jag fram Bibeln jag fått i skriftskolan. Jag listade plus och minus över mina möjligheter att bli en kristen. Minussidan övervägde. Jag sade till Gud att om du finns så är det här mina förutsättningar. Finns det hopp för en som jag?

Så slog han upp Bibeln och hamnade på Jesaja kapitelet. Iskriftskolan hade han strukit under vers 18: Kom, låt oss gå till rätta med varandra, säger Herren. Omerasynder är blodröda ska de bli snövita.

– Jag fick närmast en chock. Det var ju svar på min fråga. Jag hade nyligen varit i rätten och visste vad det betydde. Men nu säger Gud att vi ska gå till rätta med varandra: Då kan du ju börja Curt. Vad har du emot mig?

Han läste vidare i Jesaja och förstod ingenting. Men 1:18 förstod han. I kapitel 6 läste han: ”Och jag hörde Herrens röst. Han sade: ”Vem skall jag sända, vem vill vara vår budbärare?” Jag svarade: ”Jag, sänd mig!”

– Det upplevde jag som en kallelse. Mitt trosbegrepp var svagt och jag protesterade. Du kan ju inte mena det här. Jag är ju inte frälst.

Då kom tanken att han fick se till att bli det

då. Han böjde sina knän och bad till Gud. Det hade han hört att man ska göra.

– Jag bad att min blodröda lista skulle bli snövit. Jag hade ingen våldsam frälsningsupplevelse. Det var som om något i det stilla sade att nu har du gått över från döden till livet.

Han säger att han inte sökte Gud. Gud sökte och fann honom.

– Frågan är inte om jag fallit eller hur djupt. Frågan är vad jag gör efter fallet. Gör jag som Judas som lockades bort av rösten som sade att du inte kan komma tillbaka en gång till. För du har ju fallit förr. Eller gör jag som Petrus och går till Jesus. Båda hade gjort lika förfärliga saker, men de kom till olika lösningar. Jag har kommit till att det bara finns en plats att fly undan Guds vrede när livet går sönder. Och det är in i Guds famn.

Över tusen bibelstudier

Han studerade teologi på Fjellhaug skolor i Oslo och blev pastor i Evangeliska Fosterlandssiftelsen och i Norsk Luthersk Missions-samband, missionsorganisationer inom den svenska respektive norska kyrkan.

Under åtta år, fram till 2002, jobbade Curt Westman på heltid med att göra bibelstudier som spelades in och sändes av lokala radiostationer.

Det blev sammanlagt 1 245 bibelstudier i serien *Vägen genom Bibeln*. Sänder man fem kvällar i veckan är man igenom serien på fyra och ett halvt år. I Linköping håller man nu på att sända tredje varvet. Samtliga avsnitt kan också höras genom Norea Radios app.

– Serien är det största jag varit med om i livet. Det är fantastiskt att den används, för jag var på väg

att ge upp många gånger. Jag förstod först kring avsnitt hundra hur stort projektet var. När jag lovade göra den hade jag bara sett framför mig att sitta hemma och jobba och vara befriad från möten och församlingsadministration.

Ibland får han frågan om hur han kan vara säker på att den kristna tron är sann då det finns så många andra religioner.

– På det svarar jag att jag har studerat Bibeln från början till slut. Efter mitt studium har jag kommit till att Jesus är sann. Han talar sant. Jag är inte säker på att jag har rätt, men jag är säker på att Jesus har rätt. Jesus säger att han är den enda vägen till frälsning. Jag utgår ifrån att han vet vad han talar om.

– Som ung slet jag slet mycket med självförakt och tyckte att alla var klokare än jag. Jag var inte bra på något men jag var bäst på att vara värst, säger Curt Westman.

Han fann sin identitet i gänget. Där var han populär. Som 17-åring blev han dömd för olaglig sprittillverkning och -försäljning.

– Pekka och jag förstod inte allvaret i det vi höll på med. Inte ens under rättegången. Det gick upp för oss först när vi höll på att dömas till två års fängelse.

En ung polisman kom till deras räddning. Han föreslog för rätten att killarna skulle få en andra chans. De hade fått fasta jobb och polisen lovade följa upp att de skötte sig under två år. Misskötte de sig skulle domen verkställas. Så blev det.

– På lördag efter att domen fallit skulle det bli fest. Till vännernas förvåning avstod jag. Jag visste ju hur det skulle bli. Vi dricker, det blir bråk och jag åker rakt i fängelset.

»I tystnaden kom oron.«

»Det finns bara en plats att fly undan Guds vrede när livet går sönder. Och det är in i Guds famn.«

När vi läser undersöker vi våra sår – men vi vårdar dem också. Teologen Elina Takala forskar i den amerikanska författaren Marilynne Robinsons Gilead-trilogi.

TEXT OCH FOTO: **SOFIA TORVALDS**

Bestsellern där tron får ta plats

Elina Takala växte upp i Sastamala, nära Tammerfors. Orten var enspråkigt finsk, och även om hon hade en tia i svenska på betyget fick hon aldrig en chans att använda språket – inte förrän idag. Nu arbetar hon på en doktorsavhandling i teologi vid Åbo Akademi.

Hon forskar i den amerikanska författaren Marilynne Robinsons Gilead-trilogi.

– Var tredje vecka tar jag bussen till Åbo, och när jag stiger på bussen i Kampen börjar min egentid.

Hon är studieledig från sitt journalistjobb

och jobbar på heltid med sin avhandling. Hon skriver den på engelska, men hon måste klara sig också på svenska. Den finlandssvenska kulturen börjar öppna sig för henne.

– Men jag lider mycket av att känna mig som en språkinvalid! Det är så viktigt för mig att hitta rätt ord och kunna uttrycka mig.

Elina Takalas intresse för Marilynne Robinson startade för många år sedan med att hon gav sin syster romanen *Gilead* i julklapp. Sedan lånade hon den själv och läste den. Efter det ville hon bara läsa mer och mer av Robinson. Hon citerar författaren Joel Haahtela: All litteratur arbetar med sår. Också Robinsons roma-

»Jag lider mycket av att känna mig som en språkinvalid.«

ner handlar om människor som blivit skadade.

– När vi läser kan vi ibland behandla våra egna sår, vi kan spegla våra egna smärtor i dem som författaren lyfter fram.

Romanen *Gilead* handlar om pastor John Ames, en gammal man som verkar och bor i den lilla staden Gilead. Hans första fru dog i en förlossning, liksom barnet. Alla hans syskon är döda. Han har gift sig med den betydligt yngre Lila, som också haft ett svårt liv.

– Robinsons böcker handlar om människor med trasiga liv. De handlar om hur man ska hitta mening eller hopp – om hur man ska orka leva trots att det finns så mycket smärta.

Elina Takala

48 år, tre tonårsbarn.

Bor i Helsingfors, har jobbat som journalist.

Blir glad av att läsa, tala om böcker, sticka, cykla på skogsstigar och odla pioner.

Elina Takala har alltid varit intresserad av hur människor med svåra förluster bakom sig lever sina liv. *Gilead*-trilogin handlar mycket om skam och skuld och sorg.

– Hur hittar man hopp? Hur håller människor ihop? Var hittar de glädje och mening? Min forskning handlar om nåd, men jag tänker att de här böckerna egentligen handlar om hur man lever sitt liv, med allt det lidande livet innebär.

Litteraturens tröst och hopp

Elina Takala var hemmamamma i nästan tio år. Under de åren hade hon sällskap vid sandlådkanten av en grupp andra mammor som också läste mycket.

– Jag minns att jag satt i parken och läste Siri Hustvedts bok *The Sorrows of an American*, och jag sa till min kompis att det var en väldigt sorglig bok. Kompisen svarade att det borde jag ju ha insett redan när jag såg titeln. Tidigare hade samma kompis sagt till mig: Jag känner ingen som tar saker lika hårt som du.

Men hon vill ta saker hårt. Hon vill fundera, hon gillar att det inte finns enkla svar.

– Jag tackar Gud för min känslighet, för jag tror att den hjälper mig att lyssna och inte peta på folk med alltför hårda ord.

I skönlitteraturen letar hon efter tröst och hopp. Det händer att hon känner igen romanpersoner när hon går på stan.

– När man läser en roman går man in i en fiktiv värld, men man märker snabbt att de människor som befolkar romanerna också finns i det verkliga livet. Böcker handlar på något vis om mänsklighet. Sist och slutligen tror jag att våra sår ser ganska likadana ut: de kan handla om ensamhet, om känslan att bli

»Romanpersoner finns också i det verkliga livet.«

övergiven, att inte duga, att vara fel, att stå utanför en gemenskap. Eller en rädsla för att hela tiden drabbas av en katastrof. Och vi vet ju alla att något hemskt när som helst kan hända! Hur ska man leva med den vetskapen, hur ska man klara av att leva så att man ändå är glad och tacksam och hoppfull? Hur ska man dela med sig av sin kärlek?

För Marilynne Robinson är den stora frågan i kristendomen hur vi handlar mot vår nästa.

– När hon skriver om hur vi ska bemöta varandra använder hon ordet ”reverence”, vördnad. Vi har våra sår, vi har våra rädslor – och samtidigt får vi inte krypa ihop och bara se inåt. På engelska säger man *love well*, älska väl. Det bästa vore om vi kunde älska människor väl, både dem som finns nära oss och dem som finns längre borta.

Boken handlar mycket om hur pastor John Ames diskuterar trosfrågor med sin kollega och vän.

– Tron är inte påträngande hos Robinson. Prästerna predikar visserligen, men tron är inte något som påtvingas någon utan något man grubblar över. Tron är snarare någonting som föds ur gemenskapen och samhället. Där finns en kyrka, och man går i den, och kyrkan har en lära, och man sitter på verandan och funderar på varför vi lider, varför vi finns här på jorden.

Tron får vara intellektuell

Själv forskar hon i hur Robinson skriver om nåd.

– Det som fascinerar mig med de här böckerna är att de är så vackra. Jag njuter av hur skickligt Robinson använder språket och av att hitta samband. Jag tycker om att tron får vara intellektuell i Robinsons böcker. Man grubblar över den och talar om den. Vad betyder predestinationsläran? Vem räddas? Vad betyder dopet? Man talar inte lättvindigt om tro, den blir inte för enkel.

Egentligen är det märkligt att man kan skriva en bestseller om två gamla präster som på femtiotalet sitter ute på prärien och frågar sig hur de lyckats med sitt arbete.

– Och människor läser de här böckerna! Också ateister läser dem. Det tycker jag är väldigt speciellt.

KOLUMN

Kommer tiden eller går den?

TIDEN GÅR. Det gör också klockan. En av de tidigaste gåtorna jag minns från min barndom har sannolikt bidragit till att forma mitt tidsbegrepp. Vem är det som går och går men aldrig kommer till dörren? Tiden. Den har alltid gått. Den har aldrig kommit.

Tills helt nyligen. En vän läste ett avsnitt ur en bok som gav mig en ny syn på tiden. Författaren ville ändra på vårt tankemönster att tiden går. Tiden går inte. Den kommer.

Den här tanken grep mig till den grad att jag inte kom att lägga varken bokens titel eller författarens namn på minnet.

Jag vet inte om författaren till boken är kristen eller inte. Men jag tycker att tanken lätt kan ses ur ett kristet perspektiv. Gud ger oss livets gåva, varje dag och varje sekund. Hans nåd är också ny varje morgon.

»Varje sekund får jag glädjas över en ny gåva som jag får tacka Gud för.«

JU MER JAG tänker på saken desto mer tilltalar jag av tanken på att tiden kommer. Ser jag på tiden som går rinner den samtidigt mig ur händerna. Då rinner också livet samma väg. Det är en rörelse bort från mig.

Men ser jag tiden som något som kommer är rörelsen mot mig. Då kan jag se på tiden som en Guds gåva till mig. Varje sekund får jag glädjas över en ny gåva som jag får tacka Gud för. Då blir också livet en enda lång räcka av gåvor.

Då tiden kommer till mig underlättar det också att leva i nuet. Livet är här och nu. Exakt i denna sekund. Stunden när jag började skriva den här kolumnen är ett minne blott. Och när jag skriver den här raden är kolumnen ännu inte färdig.

När livet är som bäst är det möda och bekymmer, konstaterade Mose i en bön som är återgiven i Psaltaren.

JAG BEHÖVER OFTA hjälp med att leva i nuet. Ibland ser jag framåt mot något trevligt, som en resa, en fest eller det eviga livet med Jesus. Eller så kan jag önska att något otrevligt, som en operation jag har framför mig, vore över. Ibland minns jag med glädje något trevligt som hänt. Det är ju inget fel med det. För jag kan behöva det. Men det som var eller ska komma är inte livet.

Då försöker jag tänka på Guds namn. När Mose frågade efter Guds namn vid den brinnande busken svarade Gud: *Jag är*. Gud kallar sig inte *Jag var*, eller *Jag blir*. Genom sitt namn visar han på hur viktigt det är att leva i nuet.

Guds rike är här och nu, men ännu inte.

Johan Sandberg är redaktör på Kyrkpressen.

BISKOPEN MOT VÄGGEN

Vad är Gud? Är abort fel? Finns helvetet? Biskop Bo-Göran Åstrand fick sitta i heta stolen på Helsingfors bokmässan. Elever från Eklöfska skolan i Borgå och Lovisavikens skola hade förberett frågor om allt från hans jobb till jämlikhet, klimatet och varför gudstjänster är så långa.

TEXT OCH FOTO: EMELIE WIKBLAD

Ituroch ordningsskakar eleverna hand med biskop **Bo-Göran Åstrand**. Någon passar på att ta en selfie med honom. I hatten som Lucas Snellman håller i finns frågor som eleverna velat ställa biskopen.

Bo-Göran Åstrand får berätta om varifrån han kommer, var han gick i skolan och vad han gör på fritiden. Husdjur? Labradoren Doris. Favoritfärg? Svart. Favoritmat? Spenatplättar. Drömjobb som liten? Lokförare.

Flera elever är intresserade av hur det är att vara biskop. Är lönen bra? Ja, ungefär som en stadsdirektörs. Trivs han i biskopsgården? Huset är stort och ett fint ställe att bo på, men lite gammalt. Är han rik? Ja, men inte i pengar utan tack vare människorna han har omkring sig.

Vilka rättigheter, begränsningar och skyldigheter har en biskop?

– Jag får välja vad jag särskilt vill betona i mitt arbete. Min skyldighet är att finnas till för människorna i församlingarna.

Det finns ändå en hel del han måste. Allt som ska rymmas i kalendern håller hans sekreterare reda på.

– Det är skönt att någon håller reda på mig och säger vad jag ska göra. **Får du gå fritt överallt?**

– Ja, det får jag. Jag behöver inte vara rädd när jag rör mig.

Ett undantag är om golvet där hemma just blivit tvättat, tillägger han.

Vad är din bästa upplevelse i livet?

– När jag blev kär i en tjej som heter Karin. Det var något stort och annorlunda jag inte varit med om tidigare. Den här tjejen är min fru idag.

Från klimat till jämlikhet

Biskopen får också frågor om aktuella och brännande teman – till exempel vad han själv gör för jämlikhet.

– I kyrkan har jag jobbat för att kvinnor ska ha möjlighet att vara präster på samma villkor som män.

Eleverna från Eklöfska skolan i Borgå hade tänkt ut en hel hatt full med frågor att ställa till biskopen.

Lucas Snellman sträcker fram hatten till nästa elev, som drar en frågelapp och läser upp frågan.

Väggen pryddes av hoppets träd, där varje löv står för de saker någon hoppas på eller som ger dem hopp.

Kön, sexuell läggning, ekonomi eller bakgrund ska inte göra någon skillnad för vilka möjligheter vi har i livet. Här tror tror han att det är viktigt att hjälpa åt.

En annan fråga eleverna tar upp är klimatet. Åstrand säger att han tycker det är bra med Greta Thunberg och andra som lyfter fram klimatfrågan. Och att det är viktigt att komma ihåg att vi kan göra mycket för att det ska bli bättre.

– Om vi hjälps åt tror jag att vi har en bra framtid.

Tycker du att abort är fel?

– Jag skulle säga att abort är något man ska använda som sista möjlighet – inte tänka att det är en lösning istället för preventivmedel. Men ibland hamnar man i en sån situation där det är enda möjligheten. Den som gjort abort ska inte behöva känna sig dömd eller uttittad av andra.

Varför har kyrkan ännu inte tillåtit vigsel för samkönade par?

– Här tycker jag precis som du som ställt frågan att alla ska ha rätt att gifta sig i kyrkan. Det här jobbar jag och många andra för att ska vara möjligt.

Åstrand berättar att alla inte tycker lika. Av de som sitter i kyrkans hög-

sta beslutsfattande organ är det ännu en majoritet som inte vill att kyrkan ska viga par av samma kön.

Vad tycker du om dödsstraff?

– Jag är glad att vi inte har det i Finland. Vad en människa än har gjort ska hon inte böta med sitt liv.

Den där Gud

Många har passat på att ställa frågor som handlar om Gud och tro till biskopen.

Vad är Gud?

– Gud är den som alltid är större, som tar hand om oss, som hör våra böner, svarar biskop Bo-Göran Åstrand.

Han tror på Gud för att det känns tryggt och bra. Han trodde på Gud när han växte upp.

– Men jag tror inte på Gud på samma sätt som när jag var liten.

Det finns också dagar – dagar då det händer jobbiga och tunga saker – då han tvivlar på Gud.

Tror du på helvetet och djävulen?

– Jag tror på Gud och räknar med att Gud älskar oss. Men jag vet att det finns en sådan makt som river ner och förstör. Den ska vi kämpa mot tillsammans, med godhetens och kärlekens hjälp.

Vad betyder kyrkan för dig?

– Det som är bra med kyrkan är att den berättar att vi alltid får tro och lita på Gud. Och att vi ska ta hand om varandra och den här jorden vi bor på.

Vad tycker du om de som inte hör till kyrkan?

– Jag tycker de är precis lika bra som de som hör till kyrkan.

Vad tycker du om andra religioner?

– Alla religioner berättar något viktigt. De säger att det finns något mer än det vi kan uppfatta.

Tror du på andra gudar än den kristna?

– Jag tror att de som har en annan religion också söker Gud och uppfattar något av Gud. Men jag tror på kristendomens Gud.

Tror du på big bang?

– Ja, det är det bästa svaret vi hittills har på hur jorden blev till.

Han tror att det hände något stort när universum fick sin början. Det som är spännande är att när allt utvecklats under miljarder år har det lett till att vi människor nu sitter här och kan fundera om frågor som har med tro och Gud att göra.

Därför tror biskopen att Gud och big bang nog hänger ihop.

Böcker ger tillflykt och närvaro

Vi fångade in några författare på bokmässan i Helsingfors och frågade vad böcker har gett och ger dem.

TEXT OCH FOTO: **ULRIKA HANSSON, NINA ÖSTERHOLM, EMELIE WIKBLAD, ERIKA RÖNNGÅRD**

MATILDA GYLLENBERG

ALLT. Jag kommer från en läsande familj, jag har varit en bokmal hela min barndom. Jag älskade vår bibliotekarie på lågstadiet. Jag är en läsande människa och försöker föra det vidare till mina barn.

PETER STRANG

LÄSNINGEN HAR vidgat min världsbild på väldigt många plan. Nyligen läste jag ett verk av läkaren Irvin Yalom, "Existential Psychotherapy". Hans satte ord på mycket sådant som jag själv har tänkt. Det kan också vara en läsoplevelse att få bekräftelse på sina egna tankar.

ALARIC MÅRD

NÅGON SLAGS ångest, säger han och skrattar. För att det finns så mycket jag borde läsa. Jag fångas av berättelser, både fiktiva och faktiska. Jag tycker om att stiga in i människors tankevärld, att se vad som händer på insidan.

MALIN KIVELÄ

LÄSNING GER mig tillträde till en annan värld, en oändlig tillflyktsort, så jag inte bara behöver vistas här. Det är också något som jag kan tänka på när jag själv skriver, att jag bygger en värld som kan ge något nytt, något du kan få genom att stiga in i den världen.

NORA HÄMÄLÄINEN

LÄSANDET HAR gett mig allt, allt det viktigaste. Fast nu förtiden läser jag så mycket tråkigare böcker än som barn och ung. Då var det fritt, kravlöst. Nu har jag ständigt en lista med forskningslitteratur som väntar. Men jag ska försöka köpa lite nöjeslitteratur här på bokmässan.

KARIN ERLANDSSON

LITTERATUR ÄR ALLT för mig! Böcker ger mig äventyr, verklighetsflykt, verklighetsnärvaro, bildning och ren och skär lycka.

AKTIV I Kyrksläotts svenska församling

S:t Mikael's kyrka i Kyrkslätt fylldes i söndags av sång och dans. Högmässan med folkdansare och spelmän lockade många till kyrkan. Församlingens nya pastor Susanna Lönnqvist välkomnades till Kyrkslätt med spelmanstoner, menuett och glada leenden. FOTO: SOFIA TORVALDS

KIRKKO HELSINGISSÄ
KYRKAN I HELSINGFORS

Besittningsrätten till vissa gravplatser

på Helsingfors kyrkliga samfällighets begravningsplatser (Sandudd, Furumo, Brändö, Malm, Månsas och Östersundom) löper ut vid utgången av år 2020.

Eftersom kontaktuppgifterna till gravrättsinnehavarna och de anhöriga delvis inte uppdaterats kan vi inte nå dem alla per brev. Därför har följande meddelande fästs på alla de gravar vars besittningsrätt löper ut:

KUNGÖRELSE

Rätten till denna grav går enligt avtalet ut den 31 december 2020. Om gravrättsinnehavaren vill förlänga gravrätten kan han före den 30 juni 2021 ingå ett nytt avtal med gravtjänst för Helsingfors kyrkliga samfällighet, adress: Tredje linjen 22 B, 00530 Helsingfors, tfn. 09 2340 6001, e-post: helsinki.hautapalvelut@evl.fi.

Om avtalet inte förnyas inom den utsatta tiden, återgår graven och minnesvården i Helsingfors kyrkliga samfällighets ägo. Om ni vill, kan ni dock avlägsna gravvården innan den ovan nämnda fastställda tiden löpt ut.

Helsingfors kyrkliga samfällighet

A photograph of a modern, two-story building with a light-colored facade and a dark brown roof. The building features large glass windows and a covered entrance area. The foreground shows a paved driveway and some landscaping, including bushes and trees. The sky is clear and blue.

LÄSA TAKT- MÄSSIGT	↓	BASTU SKYMF	FLICK- NAMN	LIKNA TROTTOR	TYG	ORA- TION	METOD	FRANK- RIKES HUVUD- STAD				SKURKAR	
b					FICK BREV AV PAULUS FISKE- REDSKAP				TURE SVEN- TON FLEDEL- ALDERS CYKLIST		KLOCKA		
SPILLRA			HANNAS MAN I Samh-2					ÄDELSTEN UPP 21:20 ÄR PARK I STAD					
ILL- VILLIGA			TORN- LIKNA PRYDNAD FEBER- SJUKDOM			TARM- SJUKDOM SPILL					TON ACCISER		
p		TON	VÄTA ENSE			TALA HACKIGT					KISEL HALS- DUK		FINSKT POJK- NAMN
SAMMAN- BINDA		OMKOMMA SPÄNNANDE SKILÖRING				KLOK SJO		FÄGNA	FINNAR FLOTTA				
UT- MÄRKT				SKYLDIG	18/5 TÄVLING			GENERANDE HANDLING TRÄD					
p		ORT I ÖSTER- BOTEN HÖRSEL- ORGAN			MOTSATS TILL OFF TRÄD		ASTRO- NOMISKA ENHETEN AVENY		TECKNAR POJK- NAMN				
LITEN BOSTAD	→										CREDO		
VÄXT- HUS- GAS		NÄSTAN SOM NÖRD RADIUM			INDIUM TON		UNDER- HÅLL SÅ KALLAD					ITU	MODERS- MÅL
b			HEMING- WAY					DELI- KAT			LINJE		
MÄTT						ÖKEN- LO					DU OCH JAG		

Bland de rätta lösningarna belönades följande med ett bokpris som kommer på posten. Vi gratulerar: **Ulla Lindholm**, Söderkulla, **Mikael Södersund**, Harrström och **Nina Hellén**, Jakobstad.

Sänd in din krysslösning senast tisdagen den 19 november 2019 till: Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet "Allhelgonakrysset". De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpris. Bibelcitaten i krysset är enligt Bibel 2000. Lycka till!

Namn & adress:

.....

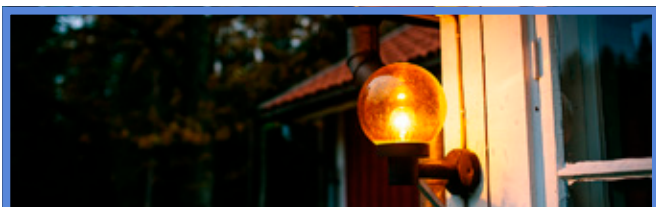
.....

.....

.....

.....

RA KILLER KID RAN TO	A	L KID DIE ON DIRT	A	ADAMS SON MAGNET	SKIN HUG	R	INSTR MENT	O	T JUNK	B	FEAR STAD TAKES	BIA 2011
→	M	MISS	I	O	N	S	L	J	U	S	6	
SLAB - ROCK - UNDER - WATER	P	L	E	K	T	R	U	M	F	R	A	S
Y	A	L	L	T	I	N	G	S	K	A	B	I
10MIR	L	A	N	I	L	E	N	R	A	B		
AR ASO?	A	I	N	N	A	N	H	O	A	R		
Y	S	T	A	D	G	R	O	T	E	S	K	E
ELIMIN	U	S	E	L	R	A	M	T	O	M		
ANGUS DAMIS	S	S	A	R	A	M	I	S	L	U		
RA WILLIAM CLANFORD	H	F	V	O	S	K	A	R	G	S	T	A
Y	A	M	E	R	I	K	A	N	S	K	A	T
Y	U	K	U	L	E	L	E	A	N	T	A	R
Y	I	N	T	R	E	S	A	N	T	J	N	
Y	S	A	I	M	A	P	E	T	R	U	S	
Y	M	A	R	K	O	U	E	R	O	V	A	R
Y	L	N	O	L	L	O	M	S	O	T	A	S
Y	B	A	R	N	R	L	B	R	E	V	T	O
Y	K	Y	R	K	A	I	D	O	G	A	L	N

**RETREAT FÖR LÄRARE 22-24.11
PÅ RETREATGÅRDEN SNOAN**

Mera information och anmälningar på www.snoan.fi.
Retreatkoordinator Karin Strandberg, kontakt@snoan.fi,

MED FINKÄNSLIG SAKKÄNNEDOM FRÅN ÅR 1945

**BEGRAVNINGSBYRÅ
ARMAS BORG & Co Ab**

Annegatan 12 00120 HELSINGFORS Tel 612 9890
www.arnasborg.fi Jour 0400 977 000

Köpes antikviteter
i hela svenska Österbotten

- 1700-1800-tals möbler oberoende av skick
- Arabiaporslener, glasföremål från Berga, Sandnäs o. Grönvik
- Övrigt antikt lösöre, hela dödsbon och privata museér

Köp- och försäljning Raul Pohjonen
Idrottsg. 19, Gamlakarleby. Svar på svenska 06-831 3137, 044-913 8284

*Kontant betalning
Varorna
avhämtas.*

Testamentet är ett vackert sätt att hjälpa

Redan en liten del av din egendom har stor betydelse för de fattigaste människorna i u-länder. Barn kan gå i skolan, de unga får yrkesutbildning och kvinnor en möjlighet att skaffa sig en utkomst.

Det är inte svårt att göra ett testamente. Beställ en kostnadsfri informationsbroschyr: 020 787 1201
kundtjanst@kyrkansutlandshjalp.fi
kyrkansutlandshjalp.fi/testamente

KUH Kyrkans
Utländshjälp

VÅR ERFARENHET - ER TRYGGHET
Med omsorg och omtanke om Er
Begravningsbyrå
Marjamäki

Även gravstenar m.m.
Herrholmsgatan 14, Jakobstad. Tfn 06 723 1730 dygnet runt

Finlands Begravningsbyråers Förbund
auktorisera begravningsbyrå

*Vad varje nära anhörig
borde veta?*

Fritt informationspaket samt kostnadskalkyl hos oss

ESBO BEGRAVNINGSBYRÅ
Esbo centrum | Esboplatzen 7
Tel (09) 7002 4828 | info@espoonhautaustoimisto.fi
www.espoonhautaus.fi

Holland!

21-28.4
1330 €

Möt våren med tulpaner i Keukenhof, njut av en kanaltur i Amsterdam – vår bussresa till Holland är en upplevelse!

RESOR I EUROPA PÅ VÅREN

- Mallorca 5-14.4
- Franska Rivieran 16-21.4
- Gardasjön 22-28.4
- Passionsspelen i Oberammergau 22.6, 27.6

INGSVA RESOR MATKAT www.ingsva.fi
020 743 4520

Fina A Ekström
en hjälpare
050-5899741

**Behöver du hjälp
med något i
ditt hem?**

Vi sköter om ditt hus och trädgård

- gräsklippning
- vedarbete
- renovering, byggen
- städning inomhus och utomhus
- handla m.m.
- inredning och målar valfria motiv på en fondvägg.
- flyttservice och flyttstädning
- försäljning av dödsbo el. likn.

**Ring F:ma A Ekström
050 589 9741.
Malax**
www.enhjalpandehand.fi

**NÅ 80 000
HUSHÅLL I
SVENSKFINLAND
MED EN ANNONS!**

KP
KYRKPRESSEN

**BOKNINGAR:
040-8316545**

www.kyrkpressen.fi

**Maskiner från oss för
HUS o. HEM, FRITID o. ARBETE!**

Fråga efter våra **erbjudanden** på
gräsklippare, motor- o. röjsågar, lövblåsare,
hacksaxar, högtryckstvättar, kompostkvarnar,
båttrailers, släpvagnar m.m.

**OBS! Vinterns snöslungor
har kommit!**

MASKINSERVICE • KONEHUOLTO
MARANDER

Cirkelvägen 15, 65100 Vasa • tel. 318 2950, 0500-364 688
www.marander.fi • email: marander@maskin.netikka.fi

Sven-Erik Syrén's Bokhandel i Maxmo 15 år dessa CD 20€ / st.

Jag har hört om en morgon, Säg känner du det underbara namnet, Bortom bergen, Du fallna stjärna, 17 sånger

☐ CD 20€

När ljusen ska tändas, Ett julkort från förr, Bjälterklang, Hemmets jul, O Helga natt, Julens klockor ring, 17 sånger

☐ CD 20€

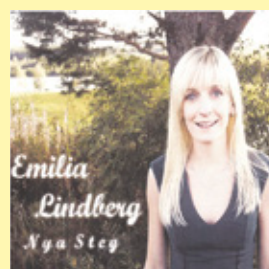
Led mig hem, Det kommer en ny tid, Det ljusnar nu, Lita på din Gud, Medan skymningen sig sänker, 20 sånger

☐ CD 20€

Han har öppnat pärlporten, Kom in i Guds solskenen, Härlighetens morgon, Barnatro, Dubbel CD 40 sånger

☐ CD 20€

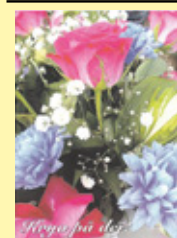
Tro på Jesus, Jag är på väg, Jag ska resa till himlen, Får jag komma på nytt, Käre Herre, 12 sånger

☐ CD 20€

Var jag går i skogar berg och dalar, Vad är världen utan dig, Jag önskar att se Jesus först av allt, Barnatro, 13 sånger

☐ CD 20€

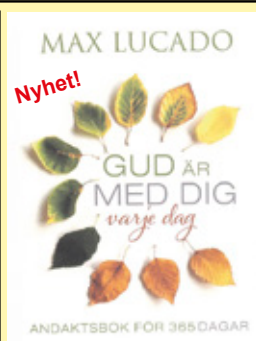

Alla Tiders kortpaket med 40 st. nya kort.
Grattis, barn, djur, tankvärda ord, bibelspråk
Pris 22€

Jag heter Jonathan. Jag har en otrolig familj, en fantastisk fru och fina vänner. Jag har också en obotlig elakartad hjärntumör. En stark livsskildrings bok.

☐ 23,80€ Inbunden 150 sidor

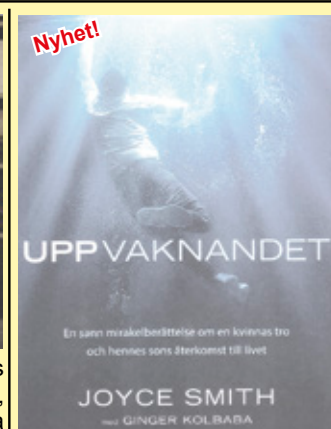
Du är inte ensam. Det finns någon som alltid är med dig, som alltid finns nära och som alltid bryr sig. Gud är med dig varje dag och Han är på din sida.

☐ 26,80€ Inbunden 380 sidor

Att mötas i tillvarons mörker, och om det går, sätta ord på det svåra och tillsammans lita på att den ljusnar. Och väcker tron på att få bli en plats av ljus o. hopp

☐ 26,80€ Inbunden 208 sidor

En vintermorgon föll Smiths son John genom isen och satt fast i 20 minuter. Han låg livlös på sjukhuset i 45 minuter. Mamma bad till Gud om räddning för sin son. Och hans hjärta började slå igen.

☐ 25€ 277 sidor

☐ 25€ 134 sidor

☐ 10€/ styck
☐ 3 stycken för 20€
☐ 5 stycken för 29€

☐ 10€/ styck
☐ 3 stycken för 20€
☐ 5 stycken för 29€

Kulspetspennor

☐ st. Var dag är en sällsam gåva

☐ st. Du är värdefull

å 1,30€/st. 4 st. å 5€

Julkortpaketet och Finlandssvensk väggkalender

tillsammans för **28€**

Alla Tiders julkortpaket med 40 st. nya kort. Samt 5 st. dubbla kort
Pris 22€

Dagens Lösen för 2020. Finlandssvensk andaktsbok för hela året.

☐ 10€

Ro för själen almanacka 2020

☐ 12,90€

Naturkalendern 2020

☐ 10,00€

Väggkalender änglabilder

☐ 10,00€

Stilla dig ett ögonblick och lyssna till Hans inbjudan. Jesus längtar efter att du ska vila i Hans närhet.
☐ 24,80€ 396 sidor

Servetter 3,80€/b.

Änglar ☐
Jesu födelse ☐
Herrens välsignelse ☐
Tack Gud för maten ☐

När du upptäcker sanningen i att Gud aldrig sviker dig, inser du att det aldrig är försent att börja om... och att det finns helande och frihet i att bara ta det första steget. Sheila Walsh uppmanar till att möta smärtan och sedan börja om.
☐ 24,90€ 226 sidor

Varje berättelse är återberättad med värme och en stor portion humor! Den lättlästa texten är i serieformat. A 4 storlek.

☐ 14,50€ 112 sidor

Sänd in din beställning till **Sven-Erik Syrén's förlag, Norrfjärdsvägen 44, 66640 Maxmo tfn. 06-345 0190, 050-301 6598, sven-erik.s@hotmail.com**

Namn: _____

Adress: _____

Tel: _____

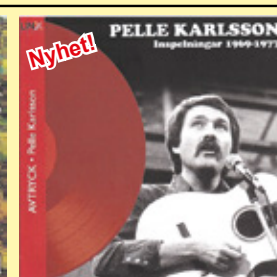
Postporto, 10 dagars betalningstid

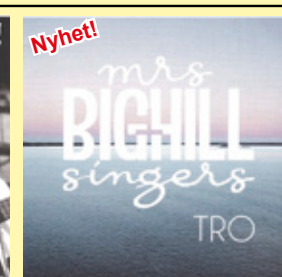
Var jag går i skogar berg och dalar, Bortom gyllne sol Jag hörde änglasång, Tysta skyar, 23 sånger
☐ CD 20€

Herre led mig dag för dag, Det enda som bär, Jag fann en frälsning, Till en stad jag är på vandring. 12 sånger
☐ CD 20€

Han finns där, Jesu kärlek, Jesus har makt, Han ger mig kärlek, Han är min sång och min glädje, 32 sånger
☐ CD 20€ dubbla cd

Blott en dag, Grip du mig helige Ande, Det finns djup i Herrens godhet, Klippa du som brast för mig, 14 sånger
☐ CD 20€

LOCUS
www.locus.fi

25 jubileumsår!

STOR EFTERFRÅGAN PÅ HYRESLÄGENHETER

1000-tals nöjda kunder kan inte ha fel!
Vi står till Er tjänst under hela hyrestiden.

Förmedling med omtanke sedan 1993

Oy N&N Locus Ab Aff [A]
Smedsgatan 13, 00150 Helsingfors
tel. (09) 17 17 44, fax. (09) 17 00 45
locus@locus.fi, www.locus.fi

KM Roofing
050-5721214 050-5689549

Plåtslageri • Maskinfärdade plåttak
Fönsterplåt/Plåtlistor
Taksäkerhetsprodukter
Inplåtning av skorstenar
Skräddarydda lösningar enligt kundens behov

Lagervägen 9 A7, 65610 Korsholm • Kenneth: 050 572 1214 / Mikael: 050 568 9549 • www.kmroofing.fi

**STENHUGGERI
LEVANDER**

- nya gravstenar
- gravering
- borttagning av gravsten
- återmontage av gravsten
- förgyllning/försilvring
- rätning
- slipning

**EN MINNESVÄRD VISAR
VÖRDAD OCH VÄRDIGHET**
Rönnebackav. 32 A
00710 Helsingfors
tel. 09 387 6284

TRELLEBORG TÄTNINGAR
för dörrar – fönster...

GUMMI-JÄRVINEN AB
Remmar, remakivor, slangar, O-ringar, stefa-tätningar, mannehjul, lyftbälten, tejp.
Tegelbruksgatan 47, 65100 Vasa, 06-317 4044, 317 2629, fax 06-312 6288
www.gumi-jarvinen.com

Positive Solutions
BUSINESS & LIFE

COACHING FÖR DIG

- **Individuell coaching**
(Karriär, ledarskap, motivation, självförtroende, stress)
- **Par coaching**
(hitta glädje i vardagen, tid för och med varandra)
- **Grupp/team coaching**
(Kickoffs, projekt, utveckling, gemensamt mål)
- **Konflikter**
(lösa, förutse, förebygga konflikter)

PositiveSolutions.fi Tom 050 381 4737
info@positivesolutions.fi Christine 045 847 0443

CoachCompanion
WE CHANGE THE WORLD

COACHING FÖR DIG

- Internationellt kvalitetssäkrad utbildning (ICF)
- Diplomer, certifiering, fortbildning
- Coachande ledarskap och förhållningssätt
- Personlig utveckling
- Skolcoach, hälsocoach, sportcoach med diplomer

CoachCompanion.fi Tom 050 381 4737
info@coachcompanion.fi Christine 045 847 0443

BÄGAR -50%
och vid köp av glasögon
RESERVGLASÖGON -50%

Kyrömaan Näkö Oy
Asematie 5, 66440 Tervajoki
0400-802 320, 06 478 5440
Vid nödfall: 040-708 2259
Öppet: må-fr 9-17
lö enligt ök

ANNONSERA I

KP
KYRKPRESEN

Indigo Music presenterar

Årets stora Julkonsert 2019

SUSANN SONNTAG
HELENE NYBERG
KRISTOFFER STRENG
PHILIP JÄRVENPÄÄ

Thomas Enroths Orkester

Förköp: NetTicket, Alandica, Luckorna,
Norrvala, J.stads Bokhandel, Studio Ticket

Ti. 19.11 Liljendal gården KI: 19.00
Herrgårdsvägen 14, 07880 Lovisa

On. 20.11 Borgå Grand KI: 19.00 Slutsåld
Extraföreställning KI: 17.00
Biskopsgatan 28, 06100 Borgå

To. 21.11 Sibbo Topeliussalen KI: 19.00
Norra Skolvägen 2, 04130 Sibbo

Fr. 22.11 Hangö Brankis KI: 19.00
Nykandersgatan 8, 10900 Hangö

Lö. 23.11 Degerby Furuborg KI: 18.00
Furuborgsgränd 4, 10160 Degerby

Sö. 24.11 Karis Tryckeri Teatern KI: 18.00
Torggatan 1, 10300 Karis

Må. 25.11 Pargas PIUG KI: 19.00
Skolmästargatan 5, 21600 Pargas

Ti. 26.11 Närpes Frans Henriksson salen KI: 19.00
Närpesvägen 16, 64200 Närpes

On. 27.11 Aminne Folkpark KI: 19.00
Paviljongvägen 21, 66100 Malax

To. 28.11 Vörrå Norrvalla KI: 19.00
Vörråvägen 305, 66600 Vörrå

Fr. 29.11 Schaumansalen KI: 19.00
Köpmansgatan 10, 68600 Jakobstad

Lö. 30.11 Schaumansalen KI: 18.00
Köpmansgatan 10, 68600 Jakobstad

Sö. 1. 12 Schaumansalen KI: 15.00
Köpmansgatan 10, 68600 Jakobstad

Må. 2. 12 Mariehamn Alandica KI: 19.00
Strandgatan 33, 22100 Mariehamn

Ti. 3.12 Grankulla Nya Paviljongen KI: 19.00
Västra Skolstigen 3, 02700 Grankulla

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Inflyttande skärgårdsbo söker tillsammans med studiekompis en tvåa/trea för studier i centrala H:fors. Tel: 040-0596097/Emil

Ett rum och kokvrå med bra utsikt önskas hyra i Helsingfors. Maxhyra 650€ per månad. Tel. 041 4682800

Önskar hyra lägenhet i Tölö, eller i andra delar av centrala Hfors. Max hyra 800€. Tel: 0409209877. Henrietta

Etta på Drumsö, kokvrå bra utsikt. Hyra max 650/mån. Tel. 041-4682800/ Kent

UTHYRES

Stiftelsen Lillesgården erbjuder förmånliga pensionärsbostäder (ettor) i Nordsjö, ej serviceboende. 0505903780 tis-to 9-12.

Renoverad ljus trea i Gamlas, Helsingfors. Tåg: 14 min centrum, 19 min flygfältet. Hyra: 990 e. Tel. 040-5600233/Richard

2H+KT, 41,5 m², nybygge i Nickby. Tel: 050 5661926

KÖPES

Ungt par önskar köpa en tvåa i södra Helsingfors. 0503371633 / Johan

JNT aktiebrev köpes, snabb och smidig affär. Kontant betalning. tel. 050-3500686

DIVERSE

JURIDISKA TJÄNSTER
Erfaren jurist med en lång arbetserfarenhet sköter era juridiska ärenden. Testamenten, skilsmässor, bouppteckningar, besvär, avtal, köp, skatter, mm. Martin Holmsten Roseng.v.3C, H:fors 30 tel. 0405953595, elpost: martin.holmsten@gmail.com. RING GÄRNA!

Kvällsmottagning i Petalax ti-fre 15-21, lör 12-15, för alla i Malax, Korsnäs och Närpes. Vid behov tel. 0405077518 Carita

REMONTER I HUVUDSTADSOMRÅDET
Pålitlig, erfaren, gör väggar, golv, tak, köksinredningar osv. Färdigt till julen? Ta kontakt: 0400-630684/ Kristian Hobin och be om en gratis, icke bindande offert. Hushållsavdrag för arbetet.

Din marknadsannons
lämnar du enklast in via www.kyrkpressen.fi. Priset är 4,50€ per rad.

LEDIG TJÄNST

KYRKANS ARBETE BLAND
FINLÄNDARE UTOMLANDS

Bli präst i Australien, stationeringsort Sydney. Sista ansökningsdag 22.11.2019.
Mera information: evl.fi/rekrytering

Sjundeå svenska församling lediganslår

EN DIAKONITJÄNST (100%)

Enligt kyrkans författningssamling nr. 124 krävs av diakonitjänsteinnehavaren avlagd yrkeshögskoleexamen med behörighet för kyrkans diakoni.

Språkkravet är fullständigt behärskande av svenska och nöjaktig förmåga att använda finska i tal och skrift. Den som blir vald bör vara konfirmerad medlem av evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

Tjänsten tillträds 1.1.2020 eller enligt överenskommelse. Lön enligt kravgrupp 503. Prövotiden är 4 månader.

Innan tillträdet till befattningen skall den som väljs visa ett godkänt intyg över sitt hälsotillstånd av företagsläkare samt ett utdrag från straffregistret, enligt straffregisterlag 6 § 2 mom.

Ansökan inlämnas senast 15.11.2019 till Sjundeå svenska församling, Kalansgränden 5, 02570 Sjundeå eller per e-post: monica.cleve@evl.fi

KYRKAN I ESBO
Esbo svenska församling

Vill du bli ordinarie UNGDOMSARBETSLEDARE
i Esbo svenska församling? Arbetet börjar 1.1.2020 eller enligt överenskommelse. Mer information och annonsen i sin helhet: esboforsamlingar.fi/information-kansli/jobb. Skicka din ansökan senast 21.11.2019 före kl. 12.00 till Esbo kyrkliga samfällighet, Registraturen, PB 200, 02771 Esbo, eller e-post kirjaamo.espoo@evl.fi.

VANDA SVENSKA FÖRSAMLING
FÖRSAMLINGARNA I VANDA

Vanda svenska församling
lediganslår en befattning på 80% som
Barnledare

Mer info på församlingens hemsidor
Ansökan senast 8.11.2019 kl. 15.

JAG, FARMOR & LIVET

Litterär
HÖGMÄSSA
Söndag 10.11 kl. 10
Ekenäs kyrka
Predikan av författaren
KARIN ERLANDSSON
Arr. i samarbete med
Bokkalaset i Ekenäs

Torsdag 7.11 kl. 18
Ekenäs församlingshem
Skådespelaren **RIKO EKLUNDH**
och kyrkoherde **Anders Lindström** i ett samtal om livet

EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING

OPINION

Skicka insändaren till: Kyrkpressen/opinion, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. **E-post:** redaktionen@kyrkpressen.fi. **Glöm inte** namn, adress och telefonnummer. **Standardlängden** för de kortare insändarna är 1 200 tecken. **Redaktionen** förbehåller sig rätten att förkorta insändarna.

Församlingsliv

Vem vet bäst i Matteus?

Majbritt Palmgren (KP 17.10) ömmar för ungdomarna ifråga om församlingsekonomin. I samma nummer av KP framhåller Liisa Enckell djärvt, att all verksamhet inom kyrkan kunde (borde?) handhas av lek-män, inte anställda.

Matteus församling hör till stiftets klart mest resursstarka församlingar. I takt med att Helsingfors kyrkliga samfällighet tappar skattebetalare får även Matteus församling lov att dra åt svångremmen, men det ändrar inte på proportionerna; otaliga församlingar har tvingats spara sig till döds sedan 1990-talet.

Både MP och LE är säkert tacksamma för att den lutherska kyrkan fortfarande är ett skattefinansierat, offentligt samfund. Om kyrkan förlorar sin profana förankring ska den faktiskt sluta kalla sig en luthersk kyrka. Luther själv betonade respekten för överheten, som på hans tid stavades furstar och borgare, och numera heter medborgare, alltså skattebetalare. Utan dem skulle vi inte ha vare sig anställda, faciliteter eller verksamhetsmedel, men inte heller de lekmän som dras till förtroendeupp-gifter och verksamhetsformer i en välbeställd församling.

I motsats till MP hävdar jag, att det är välsignat, att bara en liten del av alla präster och andra församlingsanställda under decenniernas gång rekryterats via andliga ensaksrörelser. Det är beklagligt, att utvecklingen på senare tid gått just i den riktningen: en stor majoritet av kyrkans beslutsfattare och anställda rekryteras ur den minimala procent av andliga entusiaster, som blir kvar inom kyrkans ungdomsarbete två år efter sin konfirmation. Det har lett till kyrkliga språkbruk, beteendemönster och preferenser som majoriteten av kyrkans medlemmar känner sig främmande för; de som hellre stavar på sitt "Gud som haver" i skuggan av en av kyrkans trygga pelare än basunerar ut sin övertygelse med de

trendigaste religiösa formuleringarna.

Ur rekryteringshänsyn finns det absolut ingen orsak att överresursera ungdomsarbete i Matteus församling – ingen verksamhet i någon församling över huvudetaget – på grund av statistik över deltagande lekmän. Det är nämligen inte "Matteusungdomarna" eller ens deras familjer, som står för fiolerna. Till 95% finansieras "himlalivet" i Matteus av överheten, dvs. församlingsmedlemmar som nästan aldrig sätter sin fot i någon kyrka, men på sätt eller annat ser existensen av en inte alltför religiös kyrka som viktig för sina sporadiska, men inte desto mindre angelägna andliga behov.

Matteusprotestanterna anser sig veta bäst, vems behov som först ska tillgodoses. De går emot sin överhet, församlingsrådet. Men beslutsfattarna bör bevaka samtliga skattebetalares intressen, allra främst deras, som sällan eller aldrig går i kyrkan, eftersom det är de som tillhandahåller resurserna.

Om och när vi går in för den totala lekmanakyrka, som LE förespeglar, blir det fritt fram för det som Luther förfasade sig över: I den totala lekmanakyrkan bestämmer den som får flest klick. Hen kan då utropa sig själv eller sin trognaste klickare till herde och sätta upp kriterier för vad som krävs av en medlem i flocken, långt utöver det instiftade och utförda dopet. För människor med mycket klart definierade andliga behov har vi redan frikyrkorna, som gör ett synnerligen viktigt arbete på sina håll. Även frikyrkorna behöver dock den sakligt profaniserade lutherska kyrkan, både som motpol och som samarbetspartner. Precis som våra frivilliga brandkårer behöver ett skattefinansierat räddningsväsende, vars ekonomi sannerligen inte ska definieras utgående från hur ofta och mycket det brinner.

MARKUS MALMGREN, Esbo

Verksamheten i Matteus församling

I KP den 17 oktober nr 21 beskriver Maj-Britt Palmgren ungdomsarbetet i huvudstadens församlingar under en lång tidsperiod.

Ett av Matteus församlings viktigaste kärnområden har länge varit verksamheten bland barn och unga. Det syns i bland annat i personalresurser där vi har 5,6 personer av 13,8 medarbetare som arbetar med denna målgrupp.

I budgeten år 2020 har vi al-

lokerat 31,8% av våra medel till just denna grupp (Johannes 18,6% och Petrus 15,2%).

Vi ser ljust på framtiden men är fullt medvetna om att de medel som vi får från samfälligheten kommer att minska under de kommande åren. Till skillnad från en del andra församlingar i samfälligheten har vi inga inbesparingar eller fonder som vi kan utnyttja i detta läge.

Palmgren ger också re-

”Alla former av specialmässor och gudstjänster utöver det vanliga lyfter vi gärna fram på bred front, medan vi försöker undvika att upprepa återkommande info i allt för hög utsträckning.”

spons gällande församlingarnas annonsering i Hbl och KP. Annonseringen återspeglar det som händer i kyrkan, och Helsingfors församlingar producerar sammanlagt över 50 000 evenemang per år. Alla former av specialmässor och gudstjänster utöver det vanliga lyfter vi gärna fram på bred front, medan vi försöker undvika att upprepa återkommande info i allt för hög utsträckning. Följden vi eftersträvar är

naturligtvis att så många som möjligt ska hitta något som intresserar i församlingens verksamhet. Kanske kan det också i längden medföra att fler hittar gudstjänsten, som fortfarande består som församlingens kärna.

FREDDI WILÉN, tf kyrkoherde

NINA ÖSTERHOLM, informatör

Skapelsen

Att vara i naturen: kommentar till intervjun med Lennart Saari

I KP 20/19 ingår en längre intervju med ornitologen, docent Lennart Saari, Rimito, sammanställd av Johan Sandberg. Texten som helhet är mycket inspirerande. Men särskilt till det korta inledningsavsnittet – egentligen en personlig trosbekännelse baserad på kristna värderingar – kunde man ändå ställa några frågor (för min del som en fortsättning till en givande diskussion i bussen från Hanga för flera år sedan).

1. LS betraktar miljöförstörelsen som en följd av syndafallet beskrivet i 1 Mos. 3. De flesta kristna kunde antagligen spontant hålla med om detta, likaså om att det är en kristen och mänsklig skyldighet att vårda skapelsen. Frågan är bara om man kan dra några allmängiltiga slutsatser av detta djupa resonemang kring grunderna för den kristna tron i en situation där den judisk-krist-

”Inte heller får den kristna kopplingen mellan syndafallet och miljöförstörelsen tolkas som om kristenheten ensam eller primärt vore ansvarig för dagens problematiska situation.”

na läran om arvsynoden inte är en självklarhet (t.ex. i dialog med dagens Kina)? Inte heller får den kristna kopplingen mellan syndafallet och miljöförstörelsen tolkas som om kristenheten ensam eller primärt vore ansvarig för dagens problematiska situation (vilket nog delvis framgår av intervjun).

2. LS preciserar sina tankar med att säga att ”den moderna vetenskapen är en följd av kristendomen och i synnerhet av reformationen. Den har [enligt honom] möjliggjort teknologin som är ansvarig för miljöförstörelsen. Nu skördar vi frukterna av upplysningstiden då det

mänskliga förnuftet höjdes till gud...” – Både reformationen och upplysningen är som känt mångdimensionell. Särskilt den lutherska reformationen var ju tydligt influerad av den tidiga tyska humanismen (spec. Nicolaus Cusanus), där ordet med både stort och litet ”o”, dvs. Kristus respektive språket och dess olika nivåer, ställdes i centrum fören ny, delvis kyrkokritiskt motiverad definition av verkligheten. I det här sammanhanget får också skapelsen ett nytt egenvärde som uttryck för Guds Ord och därmed relaterad till Gud, men samtidigt förbunden med den kallesetanke som LS förtjänst-

fullt ger uttryck åt. – Även om upplysningstiden ibland anses personifierad av den franska filosofen René Descartes, är det ju snarare under den efterföljande perioden (”cartesianismen” i Mellaneuropa) som problemen tar form genom utvecklingen av tanken om det autonoma förnuftet, dvs. idén om att människan inte nödvändigtvis är ansvarig inför Gud för sina handlingar, en slutsats som däremot inte drogs av Descartes. Det är väl också den som LS främst vänder sig emot i sin klarsynta analys av följderna.

3. I regel anses ju skaparverket förbehållet Fadern (Gud), också om det sker genom Ordet i kraft av Anden (som är förbindelselänken mellan Fadern och Sonen). Tanken, av LS beskriven som att Gud skapade världen ”utanför sig själv”, är viktig för att det handlar om en grundläggande distinktion mellan

det absoluta (Gud) och det tillfälliga (världen). Den enda verkliga förbindelselänken är ju här Ordet, som enligt Nya Testamentet är den i Anden närvarande Kristus, Gud och människa – med allt vad detta innebär av möjlighet till försoning i människans förhållande till Gud, naturen och sig själv. Eller enligt en formulering av den svenska teologen Gustaf Wingren: ”Kärnan i det hela är den täta förbindelsen mellan Anden, å ena sidan, världen, kroppen, å andra sidan. Ställer någon i nutiden en koncentration på Anden emot intresset för socialt handlande i världen, då är det historiskt säkert att denna motsättning innebär en förnekelse av de bibliska utsagorna om Anden.” [Credo, 145.] – Att detta perspektiv inkluderar ansvar för naturen är väl fullt tydligt idag.

IRIS WIKSTRÖM, TD, Västanfjärd

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Redaktionen i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn 040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A, 68600
Jakobstad
tfn 040 831 3599

Redaktionschef
(ansvarig redaktör)
Nicklas Storbjörk
tfn 040 831 3545

Redaktör Österbotten
Johan Sandberg
tfn 040 831 3599

Redaktör
Emelie Wikblad
tfn 040 831 6836

Redaktör
Christa Mickelsson
040 831 6545

Redaktör
Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Redaktör
Erika Rönngård
tfn 040 831 6322

Layout
Malin Aho
tfn 040 831 6902

Redaktörer e-post:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Utgivare:
Fontana Media Ab
Bank: Danske Bank
IBAN: FI34 80001301
158540
BIC: DABAFIHH
Paradbild: Sofia
Torvalds
Tryck: Botnia Print,
Karleby

ANNONS

Annonssinfo hittar du på:
www.kyrkpressen.fi
Annonssdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.
Annonsförsäljning:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi
Ludvig Andersson,
tfn 044 050 3020,
Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528

PRENUMERATIONER

Därför får du Kyrkpressen
Kyrkpressens adressuppgifter kommer från församlingarna, som för register över sina medlemmar. Adressuppgifterna används enbart för att skicka ut tidningen. Hanteringen av registret sker i enlighet med den europeiska dataskyddsförordningen (GDPR).
Kyrkpressen sänds till alla hem i församlingar som prenumererar på den till sina medlems-hushåll. Den är en hälsning från den församling och kyrka du tillhör. Kontakta din församling för adressändringar eller om du inte vill ha KP.
Privata prenumeranter kontaktar Kyrkpressen.

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 60 € Utlandet 84 €
ISSN 0356-1275

Höstnyheter!

PAMELA GRANSKOG

När världen inte längre är vanlig

"Jag önskar att jag kunde få höra mommos röst igen. En enda gång."

En mamma och en mormor är borta. Hon som alltid har funnits blir sjuk en dag, förändras, och inget är riktigt som förr. Hur berättar man för sina barn att mommo snart kommer att lämna dem? Hur förbereder man sig på att världen inte längre kommer att vara vanlig? Det här är berättelsen om en familj i sorg.

Inb 22,50

BJÖRN VIKSTRÖM

En gästfri Gud, en gästfri kyrka

Hur ser en välkomnande kyrka ut? I en tid då de nordiska samhällena samtidigt blir mer sekulariserade och mer mångkulturella behöver kyrkosamfunden utveckla ett teologiskt genomtänkt förhållningssätt till människor med olika livsåskådningar och varierande kulturell bakgrund. Björn Vikström formulerar här en gästfrihetens teologi. Han visar också på hur gästfriheten kan hjälpa oss att med öppna ögon och bevarat hopp möta allt det okända som framtiden för med sig.

Hft 27,90

www.fontanamedia.fi • tfn 040 831 5897 • info@fontanamedia.fi
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors

Fontana Media

Skidsemester på Stena i Äkäslömpö

Välkommen till Fjällgården Stena! Veckorna 8-10 erbjuder vi helpension i rum och lägenheter. I priset ingår morgonmål, lunchpaket, middag och bastu. Ylläsområdets vidsträckt spårnät startar strax bakom knuten. OBS! Vi har tågbiljetter för vecka 8, säljs också separat

Prisuppgifter och bokningar:
tobi@stena.net 0500 5122 09

www.stena.net

Resor i nov och dec 2019

Sparesor till Pärnu

9-16 nov (8 dgr)
9-20 nov (12 dgr)
17-20 nov (4 dgr)
1-7 dec (7 dgr)
5-8 dec (4 dgr)

Jultorg i Tallinn

5-7 dec (två nätter på hotell)
6-8 dec (färja + hotell)
5-8 dec (lång weekend på hotell)

Info & bokning: 0443 13 14 15
info@lindelltravel.fi
www.lindelltravel.fi

NÅ 80 000
HUSHÅLL I
SVENSKFINLAND
MED EN ANNONS!

KP
KYRKPRESSEN

BOKNINGAR:
040-8316545

www.kyrkpressen.fi

KURIREN GRATIS RESTEN AV 2019

när du beställer en helårsprenumeration

kuriren

KNUTPUNKT FÖR SVENSKFINLAND I 60 ÅR

**VI LOTTAR UT
ETT PRESENTKORT**

Prenumerera och delta i utlottningen!

Nu har du möjlighet att vinna ett presentkort à 100 euro till någon av S-gruppens butiker. Sänd in kupongen senast 30.11.2019.

JA TACK!

- ☒ JAG VILL PRENUMERERA PÅ KURIREN
- ☐ för resten av 2019 och hela 2020 för 89 € (inom Norden).
 - ☐ Tre (5) provnummer för endast 26,50 €.
 - ☐ Ett halvt år för endast 46,50 €.

- ☒ JAG DELTAR I KURIENS UTLOTTNING AV PRESENTKORTET TILL NÅGON AV S-GRUPPENS BUTIKER.

SÄND KURIREN TILL:

NAMN	
ADRESS	
	TEL.

SÄND RÄKNINGEN TILL:

NAMN	
ADRESS	
	TEL.

- ☐ Nej tack, jag vill inte prenumerera på Kuriren. Jag deltar endast i utlottningen av presentkortet till någon av S-gruppens butiker. Jag returnerar beställnings- och utloppsblanketten försedd med frimärke. Var snäll och stryk över den färdigtryckta adressen på kupongen och skriv: Kuriren, PB 12, 65101 VASA.

Erbjudandet gäller till 30.11.2019

Kan sändas ofrånkerat inom Norden Kuriren betalar portot

kuriren

PB 12
SVARFÖRSÄNDELSE
KOD 5005430
65103 VASA

KP 31.10.

En man sitter på stranden vid Silla havet och beundrar utsikten medan han talar med Gud. "Vad vill du jag ska göra för dig?" frågar Gud. "En bro till Hawaii", säger mannen. "Har du tänkt på vilka konsekvenser en bro får för miljön? Vill du be om något annat i stället", säger Gud. "Du har rätt", säger mannen. "Kan jag i stället få ett avslut på Brexit?" Gud är tyst länge. Sen säger Gud: "Ska bron ha två eller fyra filer?"